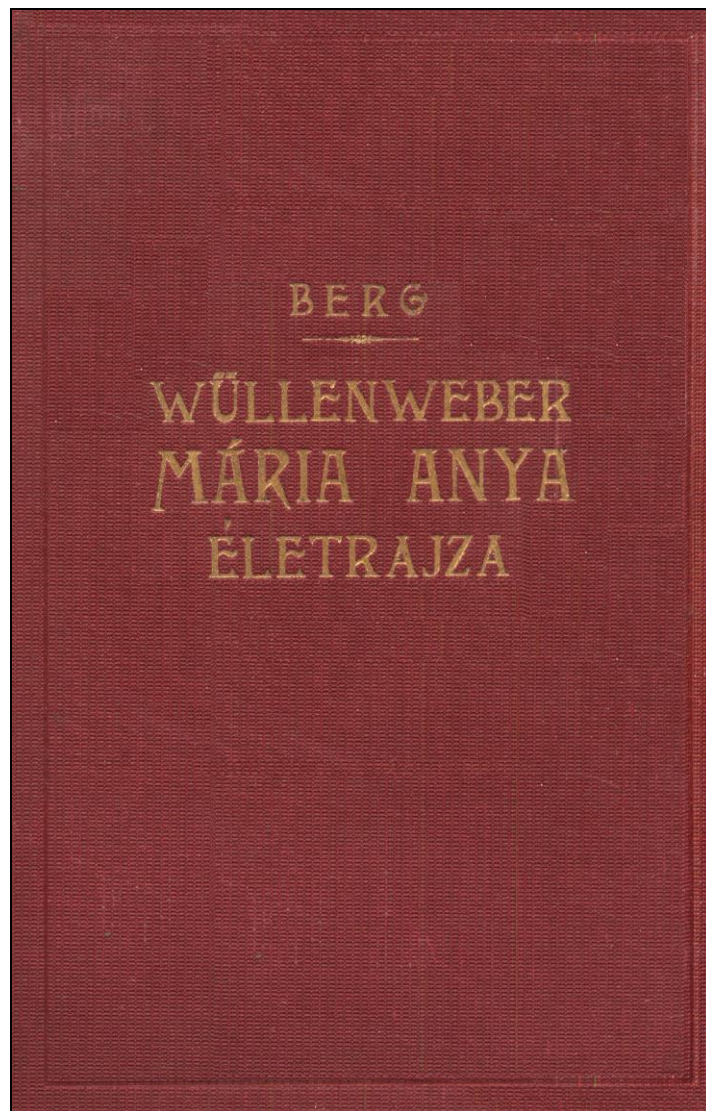

Berg János
Az Apostolokról nevezett Mária anya,
Wüllenweber bárónő,
az Isteni Üdvözítő Nővérei (Salvator Nővérek)
első általános főnöknőjének rövid életrajza

Mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Berg János

**Az Apostolokról nevezett Mária anya, Wüllenweber bárónő,
az Isteni Üdvözítő Nővérei (Salvator Nővérek)
első általános főnöknőjének rövid életrajza**

Nihil obstat
Dr. Michael Török
censurum praeses.

2586/935. Imprimatur
Strigonii, die 22. augusti 1935.
Dr. Julius Machovich vicarius generalis

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció a Salvator Nővérek kiadásában, Budapesten, 1935-ben megjelent könyv elektronikus változata.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Előszó.....	4
I. Szülőföldje és ifjúsága.....	5
II. Az élet iskolájában	9
III. A Szent Borbála zárda	11
IV. Teréz első kapcsolatai az apostoli, illetőleg a katolikus tanítótársulat alapítójával	12
V. Szorosabb kapcsolat az Apostoli Tanítótársulattal	15
VI. További tevékenysége a Szent Borbála zárdában. Római útja. A társulat megalapítása ..	17
VII. Szerzetesnő és főnöknő	20
VIII. A társulat elterjedése	25
IX. Utolsó évei és boldog halála	29
X. Mater Móriának lelkileányaihoz intézett végrendeletéből	32
XI. Az istenben boldogult Mater Móriának jellemzői	33
XII. Függelék	34
XIII. A társulatnak Magyarországon való letelepedése	35

Előszó

Mária Anya, Wüllenweber bárónő

Amikor az örök város harangjai éppen az isteni Üdvözítő születését hirdették 1907 karácsony éjszakáján, hunyt el a Salvator nővérek római anyaházának szegényes cellájában egy kiváló német nő. Az isteni Gyermeke, akit egész élete folyamán annyira szeretett és imádott, hazavitte az örök karácsonyi békébe az apostolokról nevezett Mária anyát, Wüllenweber bárónőt, az Isteni Üdvözítő Nővéreinek első általános főnöknőjét.

A jó Isten arra választotta ki, hogy egy új szerzetestársulatnak anyja és példaképe legyen. Ezért Isten nagyobb dicsőségéért és a halhatatlan lelkek üdvéért erős lélekkel vállalt minden fáradságot, áldozatot, szenvedést, amellyel a rendalapítás együtt jár: Salvator nővér volt a szó igazi, legnemesebb értelmében.

A külvilág előtt ismeretlen maradt. Annál jobban szerették és tisztelték azok, akik ismerték. Nemesen érző szíve volt, telve bátorsággal és Istenbe vetett gyermeki bizalommal. Erélyes jellemében az okos szigorúság megértő jósággal párosult, az édesanya és a főnöknő minden jó tulajdonsága szerencsés módon egyesült.

Semmi feltűnő nincs benne. Lemondott a földi javokról és címekről, s végigjárta az Isten akaratából kijelölt áldozatok útját. Halkan és odaadóan vetette magát alá Isten rendelkezéseinek és a szenvedésekben megtisztultan, hittel, bizalommal ment mennyei vőlegénye elé.

Ennek a nagy német nőnek a képét akarják a következő sorok röviden megrajzolni. Bár lenne ez a kis életrajz is a katolikus hívek útmutatója a jobb, a szebb, a nemesebb életre.

Steinfeld, 1931. Gyümölcsoltó Boldogasszony napján.

P. Berg János

I. Szülőföldje és ifjúsága

A jó Isten már az idők kezdetétől előkészíti intézkedéseivel, gondviselő irányításával szeretetének nagy műveit. Kiválasztottait úgy vezeti a földi élet homályos útján, amelyet csak a hit és a remény mécsese világítanak meg, hogy később az égben hálás csodálkozással ismerik fel örök szeretetét és irgalmát.

Ezekhez a kiváltságos lelkekhez tartozott Mária anyja is, a Salvator nővérek első általános főnöknője. Gondos kézzel nevelte és vezette őt a jó Isten, amíg megérett annak a műnek a megvalósítására, amelyre öröktől fogva kiválasztotta.

A München-Gladbach mellett levő Myllendonk-kastélyban, mélyen vallásos családban és hitéhez ragaszkodó nép között ringott bölcsője. A Myllendonk név nyoma a kora középkorig megy vissza. Már 1163-ban említés történik róla, s ettől az időtől kezdve hiteles okmányokban is szerepel. Heisterbach Cézár, a neves író megemlíti egy bizonyos Boldog Myllendonk Irmentrudot, aki 1163–1174-ig dietkircheni apátnő volt. A kolostori fegyelem és rend helyreállítójának, az igaz élet mintaképeinek nevezi, és azok közé a lelkek közé számítja, akiknek hosszú betegséggel és türelemmel kellett az égi koronát kiérdemelniük. Ugyanez az író beszél Myllendonk Cézáról, aki mint prümi apát 1212-ben lemondott és a heisterbachi kolostorban az igazak halálával halt meg. 1237-ben ismét találkozunk a Myllendonk névvel, amikor Myllendonk Teodor lovag egy szerződésben, amelyet Dyk Konrád nemes úr és az eppinghofeni apátság kötöttek egymással, mint jótálló szerepel. Ez a lovag rokonságban volt Hochstaden Konrád nemessel, a kölni dóm építőjével és szavazó tagja volt a birodalmi grófok testületének. A myllendonki uradalom ebben az időben valószínűleg nagyon terjedelmes volt, mert belőle 1247-ben több község a Rajnán innen és túl, adásvételi szerződés útján Engelbert kölni érsek kezébe került. Ezzel a szerződéssel maga Myllendonk is hűbérré vált. 1550-ben adományozás útján a Mirlaer családé lett; 1690-ben pedig Berlepsch grófnő birtokába jutott, akinek idejében birodalmi grófság lett. A francia uralom alatt a kastélyt és a birtokot szétválasztották. Az utóbbit 1794-ben Neersen-kantonhoz csatolták, a kastélyt pedig 1803-ban Marten Gottfried kamarás vásárolta meg. Amikor egyik unokahúga Wüllenweber Tivadar báróval házasságot kötött, a kastély 1832-ben ehhez a családhoz jutott.

A Myllendonk-kastély

Itt született 1833. február 19-én Wüllenweber Tivadar báró és La Fort Erzsébet házasságából az a gyermek, akinek ősei között kiváló egyéniségek és a szerzetesi életnek szent példaképei voltak, és akit magát is a jó Isten egy új kongregáció élére akart állítani: a Salvator nővérek későbbi általános főnöknője, az apostolokról nevezett Mária anya.

A keresztség szentségében a Teréz nevet kapta. Szülei bizonyára nem sejtették még akkor, amikor a leánykának a Teréz nevet adták, hogy gyermekük egykor a nagy avilai szent nő szellemében új szerzetestársulatnak az élén fog működni.

A szülők természetesen jobban örültek volna, ha a jó Isten elsőszülött fiúval ajándékozta volna meg őket, azonban a Gondviselés bőven kárpótolta ezen óhajukat azzal, hogy a fejlődő gyermekben olyan kiváló lelki tulajdonságok mutatkoztak, amelyek a legszebb reményekre jogosítottak. Teréz a szellemi fejlődésben életkorát nagyon meghaladta; akaraterejével, tüzes temperamentumával környezetét csodálkozásba ejtette. Sötét haj keretezte szabályos arcát, nagy ragyogó szeme volt, amelyből még aggkorában is tűz, de amellet szeretet és jóság sugárzott. Magas termetű volt, mozdulatai erőről és egészségről tanúskodtak. Szája körül állandóan egy boldog gyermeki lélek mosolya játszott. Évek folyamán az elsőszülött leánykának még négy leánytestvérkéje született. Teréz kora ifjúságától kezdve részt vett testvéreivel együtt az igazi katolikus szellemtől áthatott családi életben. Myllendonk-kastélyban nem járhatott mindenki szabadon a maga útján. A bárókisasszonyok napirendjét szigorúan megállapították. Kiváló tanítók vezetése mellett tanulás, olvasmányok, zene, kézimunka, üdülés váltakoztak a napirendben. Hogy milyen komolyan vette mindezt Teréz, mutatja, hogy már hétéves korában Rodrigueznak nagy lelki könyvét olvasta.

Wüllenweber Teréz bárónő 10 éves korában

Mily örömmel tanulta szent vallásunk igazságait, melyeket, napról-napra megvalósulva látta szüleinek és a házi személyzetnek életében. Az első példa mélyen vésődött gyermeki

lelkületébe. Ezt mutatja a következő eset, amelyet ő maga beszélt el: „Volt egy szép bábum, amelyet annyira szerettem, hogy éjjel-nappal kezemben szorongattam. Egy napon eszembe jutott, hogy a babának még nincs kék ruhája. Gyorsan felkerestem a nevelőnőt és a szobalányt, hogy babarongyot szerezzek, és cérnával, túvel felszereltem a toronyszobába siettem, hogy a babaruhát úgy-ahogy megcsináljam. Eközben egyszer csak eszembe jutott, hogy vasárnap van, nem szabad szolgálai munkát végezni. Rögtön abbahagytam mindent, édesanyámhoz siettem, hogy nyugtalanságomat elmondjam neki. Bár édesanyám igyekezett megnyugtatni, mégsem tudtam megnyugvást találni, míg végre a plébános úr, akinek egyik látogatása alkalmával a babaruha história szóba került, így szólt hozzám: Gyermekek, a vasárnapot sohasem szabad megszenteltelenítened, azonban a te varrásod nem volt szolgálai munka. A jó Isten most is éppen úgy szeret téged, mint azelőtt. Csak ekkor nyugodott meg újból lelkiismeretem”.

Egyszer, amint ismételt elbeszélte, édesatyja valami ünnepélyes alkalomból egy pár finom lakkcipőt vett neki. A tizenkét éves bárókisasszony örömeiben boldogan sietett le a kertbe játszani. Itt egy halom deszkát talált, melyről vidáman ugrált föl és le. Egyszer csak rémülten vette észre, hogy szép új cipője teljesen szétszakadt. Zokogva és mélyen megalázottan ment vissza a kis bűnös a kastélyba.

Nevelése nem volt egyoldalú. Későbbi éveiben sokszor mondotta el vidáman, hogy míg délelőtt Nagy Szent Terézia életét olvasgatta, addig bizony délután Münchhausen báró kalandjaiban gyönyörködött.

Rendkívül élénk gyermek volt, sokszor egészen a szilajságig. Ez kétségkívül sok áldozatot és küzdelmet okozott neki. Vihar nélkül nincs élet a földön, ezt Teréz is tapasztalta magán. Harc vezet a győzelemhez; nem mindig az a legtökéletesebb, akinek keveset kell küzdenie, hanem az, akinek sokszor kell önmagát legyőznie. A szigorú nevelés hatása alatt és az isteni kegyelmet jól felhasználva mindig engedelmeskedett szüleinek. Már ekkor kitűnt erősen fejlett szeretete az engedmesség iránt. Ebben később lelkileányainak példaképe lett.

Az akkori szokás szerint tizenhárom éves korában, 1846. május 10-én járult a korschenbroichi plébániatemplomban az első szentáldozáshoz. Szent komolysággal és a fölséges titoknak mélyes megértésével igyekezett a nagy nap örömét átérezni. Megható volt az első szentáldozásra való előkészülete: csendes visszavonultsággal, buzgó imádsággal és kis önmegtágadásokkal várta a szent napot. Mélyes hódolattal, égő szeretettel közeledett a szentségi Jézushoz. Már ekkor kezdett érní szívében a szent elhatározás, hogy magát teljesen az Üdvözítőnek szenteli, hogy egyedül az övé legyen.

Röviddel ezután felvette a kölni érsek kezéből a bérmálás szentségét is. A család csodálkozására ekkor Jeanne d'Arcot választotta védőszentjéül. Ezzel egyrészt a férfias bátorság és erély iránt való mély érzékét, másrészt az Isten gondviselésében való határtalan bizalmát árulta el.

Ez időtől Teréz, akinek ragyogó tulajdonságai és gyermeki jámborsága napról-napra jobban kitűnt, mindinkább szülei öröme s jogos büszkesége lett. Tizenöt éves korában a lüttichi bencés nővérekre bízta szülei továbbképzés és nevelés végett. Itt a kolostor csendjében nagyon jól érezte magát. Életének ez a szakasza komoly tevékenységben telt el. Lelke a külvilág szórakozásaitól távol, benső összeszedettségben készült elő a reá váró nagy feladatok megvalósítására.

Társnőivel nemes versenyre kelt a szükséges ismeretek megszerzésében. A sok hasonló és különböző természetű leánnyal való együttlét jótékonyan hatott jellemének fejlődésére. A bencés élet imádságos és eucharisztikus levegője lengte itt körül. A legméltóságosabb Oltárszentség iránt való nagy szeretete itt fejlődött ki igazán, és gyakorolt áldásos befolyást egész életére. Gyakran megtörtént, hogy amikor Terézt a tágas kolostorban hiába keresték, a kápolnában egy függöny mögé rejtőzve találták meg, ahol ragyogó szemét az oltárszekrényre irányítva, elmélyedve imádkozott. Nem csoda, ha az isteni Üdvözítő iránt való szeretete, amely különösen a szentáldozásban erősödött meg, nagy lelkesedésre tüzelte, és áldozatos lelkülettel

töltötte el. Ez a mélységes áhítata az Oltáriszentség és az isteni Gyermek iránt, egész életén át szívének kiváló jellemvonása maradt.

Mindez azonban nem akadályozta meg, hogy ifjú lelkében viharok támadjanak. Teréz lobbanékony természetű volt, és ez bizony néha túlzásokba is ragadta. Jó szándéka, jóakarata ellenére előfordultak hibák, melyek megalázták, mely megaláztatásoknak az volt a céljuk, hogy annál jobban kidomborítsák benne az alázatosság vonásait. Ezt az erényt később nagyra értékelte, és lelki gyermekeiben különösképpen ki akarta fejleszteni. Így készítette elő őt a jó Isten már kora ifjúságában későbbi nagy hivatására. Az intézeti évek a fiatal leány számára a magasságok felé való törekvésnek állandó ösztönzőjéül szolgáltak.

A zárdái nevelés befejezése után visszatért a szülői házba. Itt rövidesen megnyilvánult alkotószelleme, törhetetlen erélye és fáradhatatlan szorgalma. Mint a család elsőszülöttje és örököse segített atyjának a terjedelmes uradalom vezetésében, édesanyja pedig bevezette őt a háztartás minden ágába. Emellett példás odaadással tevékenykedett minden jótékony mozgalomban, és a környék karitatív intézményeiben, úgy hogy nemsokára több helyen vezető szerephez is jutott. Már ebben az időben különös szeretettel segített tanáccsal és tettekkel a kolostori intézményeknek, és áldozatos lélekkel dolgozott azok érdekében.

Különösen élénk kapcsolatot tartott fenn Fey Klára tisztelendő anyával, a Szegény Gyermek Jézusról nevezett társulat alapítójával, és alkalma volt Barat Zsófia anyát, a Szentséges Szív Nővéreinek (Sacré Coeur) alapítóját is személyesen megismerni, betegágyánál tartózkodhatott, és ott csodálhatta annak hősiességét. Mély és egész életére tartó hatást gyakorolt rá egyes magas egyházi méltóságokkal, mint Geissel és Melchers bíborosokkal való ismételt találkozása a szülői házban. E találkozásokon tüzes és gyorsfelfogású lelke olyan tapasztalatokat gyűjtött magának, amelyeket később hasznosan értékesíthetett.

Wüllenweber Teréz bárónő

II. Az élet iskolájában

Fáradhatatlan tevékenységben, imádságban és a felebaráti szeretet gyakorlásában telt el boldog ifjúkora. Amikor huszonnégy éves lett, őt és családját nagy csapás érte. Váratlan gyorsasággal, háromnapi betegség után elragadta a halál gondos édesanyját, Erzsébet bárónőt. Zokogva állott Teréz édesanyja halálos ágyánál, és átérezte a feladat nagyságát, hogy édesatyja oldalán és kis testvérei körében kitöltse azt az úrt, amelyet a kegyetlen halál olyan hirtelen szakított. Szent komolysággal és nagy önállósággal fogadta ezt a megbízatást a jó Isten kezéből. Bár ez időtől a háztartás vezetésének gondja még jobban, szinte teljesen a házhoz kötötte, mégis most gyakrabban mehetett észrevétlenül a kastély kápolnájába, hogy szívét a jó Isten előtt kiöntse. Sok elfoglaltsága ellenére is élénken és tevékenyen részt vett a keresztény jótékonyág gyakorlásában.

Így érlelődött meg benne csendesen az a terv, hogy a neuwerki régi bencés kolostort, amelyet később saját pénzén megvásárolt, nemes hölgyek alapítványává alakíttatja át. A kultúrharc, amely éppen ezekben az években tombolt leghevesebben Németországban, és amely minden katolikus szívet mélyen megrendített, Terézre is nagy hatást gyakorolt. Keserű szívvel kellett látnia, hogy hány katolikus férfit, papot, püspököt küldenek száműzetésbe, börtönbe; milyen kegyetlenül zárnak be sok-sok kolostort, amelyek pedig csak a haza javáért dolgoztak, és lakóikat, miután vagyonukat elkobozták, milyen szívtelenül üzik a birodalomból. Ezek a szomorú tények annál jobban ösztönözték arra, hogy ő is tevékenyen sorompóba lépjen a katolikus ügy érdekében. Régóta szőtt tervét most akarta megvalósítani.

Feljegyzéseiből erre vonatkozóan a következőket közöljük: „Amikor 1875 novemberében az újságban azt olvastam, hogy a régi neuwerki bencés kolostort újra bérbe akarják adni kilenc évre, november 8-án elmentem a neuwerki főtisztelendő plébános úrhoz, dr. Essen prelátushoz, hogy november 9-re, édesatyám névnapijára, Myllendonk kastélyba meghívjam. Együttal kifejeztem előtte azt az óhajomat, hogy a neuwerki kolostort szeretném kibérelni. Azt tanácsolta, hogy sokat imádkozzam, hogy lássam, vajon ezt az Isten is akarja-e. Másnap Myllendonkba jött, és közölte velem, hogy a helyi polgármesterrel, Holl úrral már beszélt ügyemben. A polgármester nagyon mellettem van, hogy a kolostort jótékony célra kibéreljem, vagy megvegyem. Felajánlotta, hogy minden lépést megtesz érdekemben, ha a szükséges meghatalmazást megkapja. Ezt november 13-án át is adtam neki. Holl úr buzgón szállott síkra az ügy érdekében, azonban voltak nehézségek, mert nyolc közös tulajdonost kellett figyelembe venni, és emellett már néhány családot is beköltöztettek az épületbe. Ezek mindent felajánlottak, csak hogy az én bérletemet megakadályozzák. A polgármester mégis ki tudta eszközölni, hogy azok, akiknek döntő szavuk volt ez ügyben, a kolostor bérletét nekem ígérték azzal a joggal, hogy azt később meg is vásárolhatom. Azt gondolták, hogy kórházat fogok ott berendezni. Céлом azonban az volt, hogy a kolostort minden kínálkozó jótékony célra felhasználom. Ezért elhatároztam, hogy ha csak lehetséges, a következő októberben a kolostorba költözöm, és semmi akadálytól sem fogok visszariadni. Minden sürgetésem ellenére is sokáig húzódtott a dolog, míg végre 1876. március 24-én létrejött a bérleti szerződés.”

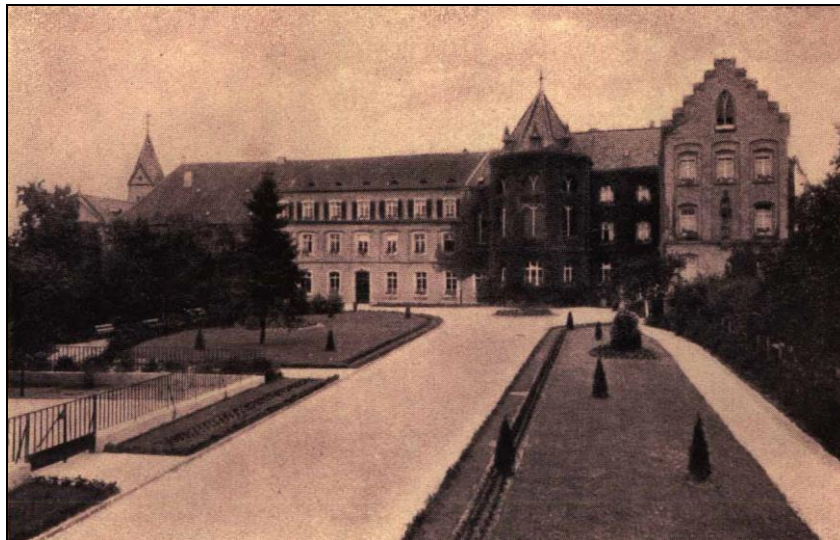
Most azonban Teréznek myllendonki hozzátartozóit kellett a Neuwerkbe való elköltözésre előkészítenie, s a beköltözött embereket a kolostor elhagyására rábírnia, hogy az épületben a szükséges javításokat és átalakításokat elvégeztethesse, mert ezt már 50 év óta teljesen elhanyagolták. Emellett a kibérelt épület berendezésére is gondolnia kellett, és munkatársakat, segítőket kellett szereznie terve számára. Az őt jellemző eréllyel látott a munkához.

Legelőször is értesítette a történetekről atyját, aki akkor Lottenben (Hannover) tartózkodott, mint kitűnik az öreg báróhoz intézett 1876. március 30-án kelt levelének kivonatából:

„...Tovább már nem akarok várni, amíg visszajössz, hanem már most közlöm veled, hogy

hosszas fáradás után végre létrejött a végleges megállapodás, amellyel a neuwerki régi női kolostort hosszabb időre kibéreltem. Ebben a régi kolostorban Isten segítségével jótékony intézményt, valami kórházfélét akarok pár leánnyal megnyitni. Mindent megfontoltam, a jó Isten, aki a kezdeményezés gondolatát adta, továbbra is segíteni fog. A szegényügyi eljárósággal is megállapodásra jutottam. Valószínűleg már Venneben értesítettek téged erről, és te is örülni fogsz a dolognak, hiszen mindig melegen érdeklődtél a régi alapítvány iránt. Íme, most legidősebb leányod kezében van. Erre Németország mostani körülményei miatt is indítatva éreztem magam. Tulajdonképpen már 1875. december elején kibéreltem a kolostort, de mivel az ügy pontos elintézése késett, nem beszélhettem róla, és nem is kezdhettem el semmit.”

Teréz a szerződést atyja tudta nélkül is megköthette, mert nem szorult atyja pénzére. Nem volt ugyanis szükséges, hogy családi vagyonát használja fel a vételre, mert egy elhunyt nagybátyjától tekintélyes összeget örökölt. 1876. március 13-án Teréz elhagyta Myllendonkot, hogy a kibérelt neuwerki bencés apátságba költözzék, övétől egyelőre csak egy napra vett búcsút, mert azok nem akarták elhinni, hogy Teréz a szülői házat, atyját és testvéreit el tudja hagyni. De ő bátran ment előre. Leányokat fogadott, hogy az átköltözésben és a berendezésnél segítségére legyenek. Myllendonkban embereket keresett, és másnap reggel, amikor a kastélyban a család és a személyzet még aludt, kihozatta saját bútorait és bútorszállító kocsin Neuwerkbe vitette. Heteken át nem is vették észre a kastélyban a bútorok hiányát, csak akkor, amikor egyik testvére a harmóniumot kereste. A legközelebbi látogatás alkalmával megkérdezte Terézt, hogy nem helyezte-e máshová? De igen, válaszolta Teréz vidáman, a neuwerki fogadószobában helyeztem el.

Az egykori női bencés apátság Neuwerkben

III. A Szent Borbála zárda

Mielőtt Teréz bevonult volna a kibérelt épületbe, beadványt intézett a düsseldorfi kormányzósághoz, hogy engedélyezzék a régi benedekrendi kolostor elnevezése helyett a „Szent Borbála zárda” elnevezést, és engedjenek ott neki szabad működést. A jóváhagyást a kormány megbízásából a münchen-gladbachi tanács megadta, és megengedte, hogy szerzetesnőket vegyenek fel, árvaházat rendezzenek be, vagy más jótékony célt szolgáljanak. Nemsokára jelentkeztek is idősebb nők, akik azonban a bizonyos mértékben szabályozott életrendbe nem tudták beleélni magukat; fiatalabb nők is jöttek, de el is mentek, mert ők a kultúrharc nehéz idején rendezett szerzetesi életet kerestek, és nem érezték otthon magukat e házban. Mindezen események kevés reményt nyújtottak a kitűzött cél elérésére.

További tevékenységéről a következőket írja Teréz 1877. április 22-én: „Ma, vasárnap du. 5–7-ig először gyűlt össze itt 72 kongreganista leány. A főtisztelendő plébános úr átjött, és rövid beszédet mondott. A leányok néhány éneket énekeltek, amit lelkiolvasmány követett. A hátralevő időt kézimunkával akarjuk eltölteni, és így a leányoknak alkalmat akarunk adni, hogy a vasárnap délutánt jól és kellemesen töltsék el”.

Egy pár nappal később szerződést írt alá. Ez az okmány Neuwerk község és Teréz között kötelezettségeket állapít meg, amely szerint Teréz bizonyos meghatározott összeg ellenében árva leányok eltartását és ruházását vállalja. Nemsokára be is utaltak három árva leányt, azonban ez a szám nem gyarapodott. Ezután Teréz 1878-ban a Pozzo-alapítványhoz való csatlakozással kísérletezett, amelynek célja különösen a nevelés volt. Azonban ez a lépés sem sikerült. Ennek ellenére sem vesztette el bátorságát: hősies lélekkel bízott Istenben, sőt most már az eddig csak bérelt épületet is meg akarta venni, hogy előbb vagy utóbb óhaját megvalósíthassa.

1878. december 18-án naplójában ezt jegyezte fel: „Ma kaptam meg a tulajdonosoktól a beleegyezést a kolostor megvételéhez. Erre a következő év január 7-én elkészítettem a magánszerződést, melyet 1879. január 7-én Daenkes és Kricken urakkal meg is kötöttem. A közjegyzői okmányoknak hat héten belül el kell készülnie. Megvásároltam a kolostort a kerttel, gyümölcsösrel, földdel és három utcai házzal együtt. Isten adja áldását hozzá. Benne bízva a régi apátságot most már végérvényesen megszereztem”. Most már fokozottabb buzgósággal folytatta a zárda és a megkezdett árvaház ügyében munkáját, de sikertelenül. Még a községnek is feltűnt, hogy a Szent Borbála zárdában folytonos kísérletezés folyik anélkül, hogy valami állandó dolog alakulna ki. Ezért azt az ajánlatot tették neki, hogy az épületben gyári leányok számára rokkant házat alapítsanak. Erre azonban a tulajdonosnő nem volt hajlandó. A polgármester azon ajánlatát sem fogadta el, hogy a kolostort kórház számára engedje át neki, mert különben kénytelen volna valamelyik Németországban még megtűrt szerzetből nővéreket hozni ide, hogy a betegápolást megkezdhessék. Teréz erre nem tudta magát rászánni. Azt remélte ugyanis, hogy a kultúrharc megszűnte után a Szent Borbála zárda mégis csak megfelelő tervezett céljának.

Isten tervei azonban mások, mint az emberek gondolatai; nagyobb feladatot szánt Teréznek, és ezért fokozatosan egyengette számára ehhez az utat.

IV. Teréz első kapcsolatai az apostoli, illetőleg a katolikus tanítótársulat alapítójával

Az 1881-ik évben egy német pap, név szerint főtisztelendő Jordán Ferenc M. Rómában megalapította az Apostoli, illetőleg Katolikus Tanítótársulatot, amely később az „Isteni Üdvözítő Társulata” (Societas Divini Salvatoris), vagy egyszerűen Salvator atyák nevet vette fel.¹ Ennek a társulatnak főcélja az, hogy a katolikus hit megőrzésén és terjesztésén dolgozzék belföldön és a missziókban. Hogy ezt a művét még jobban előmozdíthassa, kiegyesíthetéseként P. Jordán egy női társulat alapításának gondolatával is foglalkozott.

Az isteni Gondviselés úgy intézte a dolgot, hogy Teréz egy napon a „Der Missionär” című lapban egy cikket olvasott, amely éppen az újonnan alakult Apostoli Tanítótársulatra és annak misszióira vonatkozott. Ezt a folyóiratot Lüthen Bernát áldozópap szerkesztette Münchenben, aki szintén csatlakozott az alapítóhoz. Ezt a pillanatot készítette elő a jó Isten nagy műve számára, mert ez az alkalom Terézre és a P. Jordán által alapított női társulat későbbi fejlődésére döntő fontosságú volt. Lelkesedéssel írta Teréz lelkivezetőjének, dr. Essen prelátusnak 1882. április 25-én a következő levelet:

„Főtisztelendő Prelátus Úr! Ma hét éve ígértem meg, sőt csaknem fogadalmat tettem Istennek, hogy magamat egészen a missziók ügyének szentelem, már amennyire ez erőmtől telik. Boldog volnék, ha az Úr Isten ezt a fogadalmat végre elfogadná, és remélem, megadja a kegyelmet, hogy ezt a házat mindenestől a misszióknak ajándékozzam. Minden vagyonomat rendelkezésre bocsátanám, és én magamnak csak állásomnak megfelelő járadékot biztosítanék. De ebből is a fölösleget mindenekelőtt a missziókra fordítanám. Ami azonban aggodalmat okoz, az a gondolat, hogy esetleg éppen a lelkivezetőm részéről támad majd valami akadály, amit azonban a jó Isten bizonyára nem fog megengedni, ha ő csakugyan akarja ezt. Föl tehát a missziókért, bizalom az Isten segítségével, aki szeretettel karolja fel a gyengét. Most arra nézve kérek Öntől felvilágosítást, hogy legelőször mit tegyek.

Engedelmes szolgálója
Wüllenweber Teréz

Szent Borbála zárda, 1882. április 25-én.”

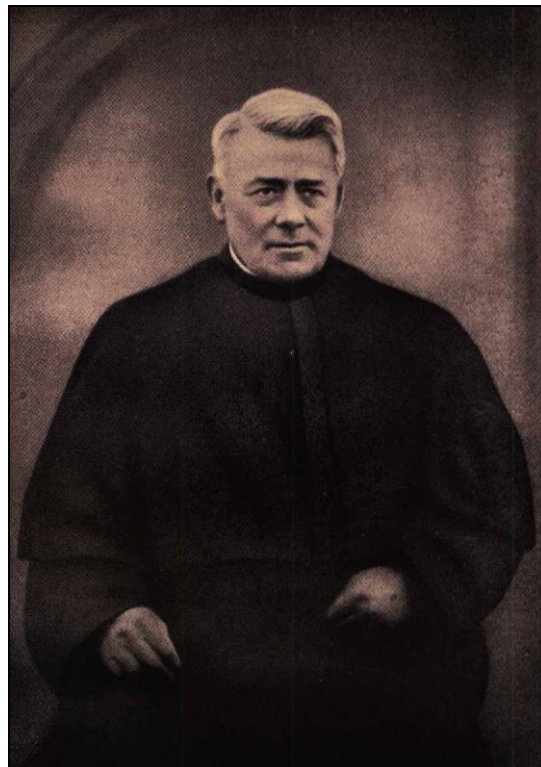
Körülbelül egy hónappal ezután írta főtisztelendő Lüthen Bernátnak Münchenbe ezt a levelet:

„Főtisztelendő Uram! Bocsássa meg, ha levelemmel terhelem, de a jó Isten segítségével minden szószaporítás nélkül hozzákezek. Főtervem volt mindig, hogy magamat a missziók ügyének szentelem. Ezzel a szándékkal költöztem öt évvel ezelőtt ide, és megvásároltam ezt az ősi bencés kolostort. A kultúrharc azonban megakadályozta terveimet. A missziós gondolatról

¹ A tisztelendő rendalapító először az „Apostoli Tanítótársulat” nevet adta alapításának. Később ezt a nevet „Katolikus Tanítótársulatra” változtatta át. Erről az „Isteni Üdvözítő Társasága” című röpirat 1907-ben a következőket írja: „Amíg ez a társulat az évek folyamán kialakult, nehézségek támadtak a «Katolikus Tanítótársulat» elnevezés körül. Bár a társulat célja a katolikus hitnek terjesztése, és ezért látszott a «Katolikus Tanítótársulat» elnevezés megfelelőnek, gyakran helytelenül fogták fel. Sokan azt következtették ebből az elnevezésből, hogy tanítók és tudósok társulata, akik különösképpen akarják a katolikus tudományokat ápolni. Ez kínos volt, és különféle kellemetlen következményekkel járt. Ezért ismételtan tanácskozásokat folytattak, és a társulatnak, amelynek tagjai az apostolok példájára az Üdvözítőt akarják követni és tanait hirdetni, az egyházi hatóságokkal egyetértően 1894-ben véglegesen az «Isteni Üdvözítő Társasága» nevet adták, amelyet azóta is visel.

lemondtam, és arra gondoltam, hogy női szerzetet alapítok, de úgy látszik, ez nem a jó Isten akarata. Most, amikor az ön „Der Missionär” című lapjában a cikket olvastam, újra felébredt legbensőbb vágyam, és nagyon fellelkesültem az új korszerű társulatért. Miután tervemet plébánosunknak, főtisztelendő dr. Essen prelátnak is előadtam, az ő engedélyével érdeklődöm: van-e remény arra, főtisztelendő Uram, hogy az Önök társulata által ez az annyira alkalmas helyen levő kolostor missziós házzá váljék? Elsősorban a missziók számára azzal a feltétellel, hogy a ház vezetését testvéri szellemben én tartsam meg? A kolostor elég nagy arra, hogy két részre osszák. Ezért, ha az Isten is úgy akarja, később itt az Apostoli Tanítótársulat női ágát is meg lehetne alapítani. Amennyire az ügyet ismerem, a kolostort egészen odaajándékoznám erre a célra. Így anyagiakkal is szolgálhatnék ennek a nagy ügynek, de egész bensőm is rendkívül vonzódik mindahhoz, ami apostoli. Ha ez a gondolat valóban Istentől származik, Jézus Szentséges Szíve, a Boldogságos Szűzanya és Szent Mihály arkangyal mozdítsák elő ezt a mi ügyünket. Mindenesetre követni akarom jámbor tanácsát, vagyis imádkozni akarok, és az érdeklődést fenntartani. Végül szeretnék felkiáltani: Isten akarja ezt! Ez az! – A várható keresztekkel és szenvedésekkel számolva, Isten kegyelmében és támogatásában bízom, és választát várva vagyok kiváló tisztelettel alázatos szolgája Wüllenweber Teréz.”

*P. Jordán Ferenc
A Salvator nővérek alapítója*

Szent lelkesedéssel eltelten vétette fel magát 1882. május 20-án Teréz a társulat munkatársai, illetőleg pártfogói közé, és mindenképpen igyekezett annak érdekeit támogatni. Ezért P. Jordán is tervbe vette, hogy közelebbi megbeszélés céljából találkozik vele. Evégből 1882. július elején Neuwerkbe érkezett. A szokásos üdvözlés után ezek voltak Terézhez intézett első szavai: „Bárónő, szereti ön a keresztet és a szenvedést?” Háromszor intézte ezt a komoly és határozott kérdést hozzá, és miután mind a háromszor igenlő választ kapott, folytatta: „Akarja-e vezetésemnek alávetni magát?”

Hősies lelkületű emberek, áldozatkész lelkek vonzzák egymást. Wüllenweber Teréz fogékony volt ilyen emberek befolyása iránt. Lelki nagysága, a szenvedés iránt való szeretete bátorságot öntött belé, hogy nagy lélekkel járja meg a lemondásnak és az áldozatnak útját. Teréz napirendet íratott elő magának, és a látogatásról a következőket jegyezte fel naplójába: „Nagyobb örömet alig várhattam volna. A főtisztelendő rendalapító igazi buzgó apostol benyomását tette reám. Három napig maradt Neuwerkben. Egyetlen kívánságom, hogy minél szorosabb kapcsolatba kerüljek ezzel a társulattal.”

V. Szorosabb kapcsolat az Apostoli Tanítótársulattal

Az a fáradhatatlan tevékenység és erély, amellyel kitűzött célját szolgálta, nemsokára arra a lépésre készítette, hogy szorosabb kapcsolatba lépjen a fentnevezett társasággal. Már 1882. szeptember 5-én a következő írásbeli ígéretet tette:

„Annak teljes tudatában, hogy mit teszek, főtisztelendő Jordán János úrnak, az Apostoli Tanítótársulat alapítójának ezennel megígérem, hogy neki, minden megengedett dologban engedelmeskedni fogok, és a szegénység, valamint a szent tisztaság szellemében élek, úgy, ahogy ezt eddig is tettem. Ezzel az ígéretemmel egyelőre a mai naptól számított egyévi időre óhajtom magamat lekötni főtisztelendő Jordán János úrnak.

Szent Borbála zárda, a München-Gladbach melletti Neuwerkben, 1882. szeptember 5-én.
Wüllenweber Teréz.

Ezt az ígéretet elfogadom és aláírom:

Leonhardi Frigyes
a nevezett társaság áldozópap tagja.

Neuwerk, 1882. szeptember 5-én.”

A következő napon Teréz közjegyzői okiratot készíttetett, amellyel a Szent Borbála zárdát minden tartozékával együtt feltételelesen az Apostoli Tanítótársulatra hagyományozza, illetőleg rendelkezésére bocsátja.

Miután ezzel az adományozással Teréz földi javairól csaknem teljesen lemondott, most már önmagát is Istennek akarta feláldozni. Erre a következő év május 31-én nyílt alkalom, amikor P. Jordán újból meglátogatta a Szent Borbála zárdát. Elutazása előtt való nap Teréz az ünnepélyesen feldíszített házi kápolnában a főtisztelendő, rendalapító kezébe letette a következő örökös fogadalmat:

„Én, az Apostolokról nevezett Mária Terézia nővér, bízva a Szentháromság egy Isten irgalmasságában, és az apostolok királynőjének és az Apostoli Tanítótársulat védőszentjeinek segítségével, ma magamat, mint az Apostoli Tanítótársulat nővére, egész életemre a társulatnak ajánlom fel. Ígérem, hogy minden erőmet e társulatnak szentelem. Követem az evangéliumi tanácsokat, s engedelmisséget fogadok főtisztelendő Jordán általános igazgatónak, a szegénységet és a tisztaságot azoknak a szabályoknak a tartalma és utasítása szerint, amelyeket a Katolikus Tanítótársulat általános igazgatója ad majd nekünk, törhetetlenül megtartom. Erre segítsen engem Jézus Szentséges Szíve és a nevezett társulat védőszentjei. Azonban azt a feltételt kötöm ki, hogy ez alól a fogadalom alól főtisztelendő Jordán úr részben vagy egészben bármikor feloldhat.

Mindezt abban a feltevésben cselekszem, hogy gyóntatóatyám is megadja ehhez hozzájárulását.

Szent Borbála zárda, 1883. május 31-én.”

Isten és a Boldogságos Szűz iránt való hálából Teréz ezután elzarándokolt Sittardba, a szentséges Szívről nevezett Miasszonyunk búcsújáráhelyére, valamint a roermondi kegyhelyre. November 21-i dátummal ezt írta naplójába: „Még egyszer, valószínűen utoljára voltam Blumenthalban, a Sacré Coeur kolostorban; itt mindenért hálát adtam Jézus Szentséges Szívének, és mostani hivatásomban még jobban megerősödtem.”

1884 nyarán Terézt többheti tartózkodásra Rómába hívták. Ennek az utazásnak céljáról és a P. Jordánnal való tárgyalásairól semmi feljegyzést sem találunk irataiban. Innen visszatérve 1885 február havában a társulat ügyében Maastrichtbe utazott. Húsvétkor azt a hírt kapta Rómából, hogy jó lenne, ha nemsokára újból megjelenne az örök városban. Legfőbb feladatának most már azt tekintette, hogy kettőzött buzgósággal igyekezzék a Katolikus Tanítótársulat érdekében dolgozni, annak iratait terjesztve, vagy bármi módon, amire csak alkalom kínálkozott. Milyen gyermekdeden tudott örülni a társulat minden kicsi, vagy nagy eredményének. Így például ezt olvassuk naplójában 1885 november havában: „Most kaptam Rómából az örvendetes hírt, hogy az egyházi hatóságok a Katolikus Tanítótársulat szabályzatát jóváhagyás végett bekérték. Főtisztelendő P. Jordán már ki is dolgozta azokat, és rövidesen be is adja. Oh milyen nagy öröm vár nemcsak a társulatra, hanem reánk is.” Továbbá megjegyzi: „A Katolikus Tanítótársulat az 1886 évre naptárt adott ki, amelyben cikk van a társulat tagjainak különböző fokozatairól és csoportjairól. Én is szeretnék vagy 100 gyermeket az Angyalszövetségbe felvenni. A „Manná”-t (a társulat által kiadott gyermekfolyóirat) a kicsinyek örömmel fogják olvasni. 1886 februárjában pedig ezt írja: „főtisztelendő P. Lüthen Bonaventúra értesített arról a nagy örömről, hogy a társulat már megkapta az egyházi jóváhagyást a bíboros vikárius útján.”

VI. További tevékenysége a Szent Borbála zárdában. Római útja. A társulat megalapítása

Igazi hősiességgel igyekezett most már Teréz minden erejét a jó ügy szolgálatába állítani. Nemcsak Neuwerkben és környékén dolgozott a Katolikus Tanítótársulat érdekében, hanem egész Osnabrückig és Hannoverig igyekezett annak kiadványait terjeszteni. Végül azt is elérte, hogy édesatyja is érdeklődni kezdett a Katolikus Tanítótársulat iránt, mert az öregúr eleinte nem nézte jó szemmel, hogy Teréz a Társulat alapítójával összeköttetésbe lépett. Buzgósága és kitartása ezt a látszólagos nehézséget is legyőzte, úgy, hogy február 17-én ezt írhatta a naplójába: „Édesatyám megkapja már a «Missionär»-t, és gondja van rá, hogy a Myllendonk-kastély egész személyzete olvassa azt.”

Az 1886. év elején nagy csapás érte Terézt. A halál elragadta Essen prelátust, a neuwerki plébánost, aki hosszú éveken át volt tanácsadója és lelkipásztorja. Utódja, mint a község plébánosa és Teréz gyóntatóatyja és tanácsadója, Koch Hermann József főtisztelendő úr lett, aki buzgó és jó pap hírében állott. Miután egy kissé beleélte magát új plébániájába, figyelmét a Szent Borbála zárdára irányította, amely látszat szerint kevés tevékenységet fejtett ki. Az volt a szándéka, hogy kórházat alakít belőle. Ebből a célból összeköttetésbe lépett a Szent Ferenc nővérek Heydhuizenben (Hollandia) levő anyaházával, illetőleg a rendnek münchen-gladbachi leányházával. Erre vonatkozóan Teréz ezt írja naplójában: „1887. március 18-án itt volt a főtisztelendő plébános úr, hogy abban az esetben, ha P. Jordán nem tud, vagy nem akar ide nővéreket küldeni, ferences nővérek jönnek helyettük. Május 31-én meghagyta, hogy imádkozzam egy fontos ügyért, és június 1-én közölte velem, hogy a főtisztelendő érsek úrhoz tervezetet nyújtott be, amelyet az jóvá is hagyott, hogy tudniillik heydhuizeni ferences nővérek jöjjenek a zárdába. Isten áldja meg buzgóságát és alázatosságát, szolgáljon ez az Anyaszentegyház iránti engedelmisségben megindult alapítás Isten dicsőségére, a lelkek üdvösségére és a Katolikus Tanítótársulat női ágának felvirágzására.”

Amikor a főtisztelendő plébános úr ezen tervéről Rómában tudomást szereztek, Teréz augusztus 29-én levelet kapott a Katolikus Tanítótársulat alapítójától, hogy haladéktalanul tegyen jelentést a neuwerki helyzetről. Erre rögtön válaszolt is, és mindent kifejtett s megmagyarázott. Egy Kevelaerba tett zarándoklata után ezt írja feljegyzéseiben: „P. Jordántól szeptember 14-én kedves levelet kaptam, örül hűségemnek, ne csüggedjek a megpróbáltatásokban, mert minden javára fog válni a jövődönnek.”

Teréz és Koch plébános, az érseki hatóság és P. Jordán között folytatott hosszas tanácskozás után végre arra a megállapodásra jutottak, hogy a Szent Borbála zárdát átengedik Koch plébánosnak, amint azt P. Jordánnak 1888. február 23-án kelt leveléből kitűnik, mert ez célszerűbbnek látszott, mintha a társulat a házat törvényesen birtokában tartotta volna. Azonban újabb nehézségek támadtak, amíg végre Teréz lemondott azokról a feltételekről is, amelyeket az épületnek a Katolikus Tanítótársulat tulajdonába való átadásakor kikötött. Ez azonban hivatalosan csak a következő évben történt meg. Amíg végre ez az ügy elintéződött, azalatt Rómában is jelentős lépéssel jutottak előbbre. Július 22-én Teréz a következő tartalmú levelet kapta P. Jordántól:

„Krisztusban kedves Lelkieleányom! Közlöm önnel, hogy Isten segítségével szándékom megalapítani a következő ősszel a nővérek társulatát is, és ezért valószínűleg önnek is el kell majd hagyania Neuwerket. Imádkozzék sokat. A jó Isten áldja meg. Az Úr Jézus szeretetével vagyok

lelkiatyja
a szent keresztről nevezett Ferenc

Róma, 1888. július 22-én.”

Az őt jellemző lelkesedéssel írja most Teréz naplójába: „Tehát ősszel megint Rómába mehetek. Neuwerk-ről gondoskodjék a jó Isten. Mindent itt hagyok és szent buzgósággal repülök Rómába.”

Eközben Teréznek elő kellett készítenie hozzátartozóit, különösen az őt oly gyöngéden szerető édesatyját a közelgő végleges elválásra. Ha már a közeli Neuwerk-be való első távozása is súlyos csapás volt öregedő atyjára, úgy, hogy meg kellett ígérnie, hogy gyakran fogja majd őt meglátogatni, akkor a mostani tartós elválás még fájdalmasabban kellett, hogy érintse atyja szívét. A jó Isten azonban, akinek minden emberi akaratot alá kell rendelni, megkívánta ezt az áldozatot gyermekétől. És Teréz bár vérző szívvel, de csendes megadással meghozta ezt az áldozatot.

Teréz, mint elsőszülött örökös, mindenről lemondott testvére, a mostani Böselager bárónő javára, elintézte egyéb ügyeit, és kifizette még a kolostoron levő 1150 tallér adósságot.

Végül megérkezett 1888. október 28-án P. Jordán részéről a végleges meghívás azzal az utasítással, hogy Teréz még november folyamán Rómába menjen. Örömmel írja naplójába: „Legyen így. Ez az! Jézussal, Szűz Máriával és Szent Józseffel! November 21-e, amikor az egyház Szűz Máriának a templomban való bemutatását ünnepli, legyen ez a fontos és szent nap.”

Mennyire örült Teréz, hogy a Katolikus Tanítótársulat alapítójának hívását teljesítheti! Milyen vágyakozással várta a november 21-ét, elutazásának napját, amikor elindulhat oda, ahová már oly régóta törekedett, és amelyért oly sok áldozatot hozott! Egy útitárrsal, Rabis Orsolyával indult el az útra, hogy az örök városban teljesen Istennek szentelje magát. Atyja, az öreg báró még mindig nem tudta megérteni; hogy miért megy Teréz olyan messze, hiszen amint gondolta, Neuwerkben is teljesen Isten szolgálatára szentelheti magát. De Teréz bátran elszakította a testi kötelékeket, bár benső szeretettel ragaszkodott családjához, különösen édesatyjához.²

Elhagyta tehát a Szent Borbála zárdát, és Münchenben összetalálkozott négy társnőjével, akik szintén csatlakozni akartak az új társulathoz. Ezek voltak: Hopfenmüller Mária, főtisztelendő P. Hopfenmüller Ottó S. D. S., az asszami misszió buzgó úttörőjének unokahúga, Rheinwald Margit, Ruderich Margit és Weinsheimer Eleonóra. Teréz vezetésével kelt útra a kis csapat Róma felé. Szerencsés megérkezésük után P. Jordán fogadta őket. Most tudták meg, hogy a tisztelendő rendalapító művét nem Rómában, hanem a közeli Tivoliban akarja megkezdeni.

Tivoli Rómától hét kilométernyire, a Szabin hegyek között fekszik. Kicsiny püspöki város. Rómával helyérdekű vasút és villamos köti össze. Itt van az Anio 90 méter magas sziklafalról lezuhogó vízesése. A zúgó vízesés felett itt állott valamikor a tiburi Szibilla temploma, amelynek romjai még ma is koronázzák a sziklatetőt. A földnek egy gyönyörű darabja ez, amelyet már az agg Horácius is öregsége pihenőhelyéül választott: „Sit meae sedes utinam senectutae.” (Bár ez lenne öregségemben lakóhelyem.) Ezen a vadregényes vidéken akarták a

² Teréz nem is látta viszont édesatyját. 1894-ben rövid betegség után az Úrban boldogan elhunyt. Vele igazi nemes ember távozott az élők sorából. Kötelességtudó, Isten és felebarátjait szerető ember volt, mint jelmondata is hirdeti: „Gondolj tisztelettel Istenre, komolyan kötelességeidre, és szeretettel embertársaidra.”

nővértársulatot megalapítani. Miután Teréz társnőivel három napot az örök városban töltött, és oly sok szentnek a sírjánál imádkozhatott, november 27-én Tivoliba érkezett. A Piazza st. Francescón fekvő kicsi, egyszerű ház nyújtott a jövevényeknek első otthonot. Miután P. Jordán a kis csapatot ide bevezette, ezekkel a szavakkal nyújtotta át Teréznek az első szabályzatot, amely szerint élniük és dolgozniuk kellett: „Ha ezeket megtartják, szentekké lesznek.” Térden állva vette át Teréz az első szabályzatot. Rövid buzdító beszéd után P. Jordán visszatért Rómába. Pár nap múlva újból visszajött, és a nővéreknek szentgyakorlatot tartott előkészületül a Szeplőtelen Fogantatás ünnepére, amikor az új társulatot meg akarta alapítani.

Végre megérkezett a rég várt nap. 1888. december 8-án vette át az alapító kezéből a szent rendi ruhát, éppen olyat, amilyent a társulat nővérei ma is viselnek, és ekkor kapta az Apostolokról Nevezett Mária szerzetesi nevet. Ugyanebben a boldogságban részesült három társnője: Hopfenmüller Mária (Scholastica nővér), Ruderich Margit (Benedicta nővér), Rheinwald Margit (Klára nővér). Ezekhez csatlakozott még három fiatal jelölt.

Így kelt életre az új társulat. A szerzetesi ruha az alázatosság és önmegtagadás szellemének megfelelően elrejtette most már az előbbi életkörülményeknek minden külső jelét, fátyolba takarta a származást, családot, nevet, állást, mindnyájukat egyformává tette a meghitt „nővér” megszólítás; a rendházban új családot, új otthonot találtak.

A rendalapító az Apostolokról Nevezett Mária nővért jelölte ki az új társulat főnöknőjévé. Ez a társulat először a „Katolikus Tanítótársulat Nővérei”, később az „Isteni Üdvözítő Nővérei”, vagy „Salvator Nővérek” nevet vette fel.³

Már a következő év március 25-én letehetette az Apostolokról Nevezett Mária nővér a társulatban az örökös fogadalmat, mivel azt már egyszer Neuwerkben magányosan a tisztelendő rendalapító kezébe letette. Amennyire a körülmények és szegénységük megengedte, az ifjú kis társulat nagyon felkészült erre a napra. Vágyakozva várták a rendalapító megérkezését, és azt az órát, amikor tanúi lehetnek annak, hogyan fogja főnöknőjük magát teljesen a jó Istennek szentelni.

Ő maga erről naplójában így értesít:

„Március 25-én a tisztelendő rendalapító pontosan megérkezett. Mindenekelőtt írásban lemondtam minden mostani és várható vagyonomról a női társulat javára. Így megnyertem azt a nagy kegyelmet, hogy Szűz Máriában, a Keresztények Segítségében, Szent Józsefben és a szent apostolokban bízva egyháziilag is megújíthattam az örökös fogadalmat. Amiről ma lemondtam, azt a halálban úgyis itt kellett volna hagynom. A tisztelendő rendalapító azután átadta nekem a három csomóval ellátott cingulumot, amelyek a szent fogadalmakat jelképezik. Végül Szűz Mária követésére buzdított, és újoncmesternővé nevezett ki. A jó Isten támogassa gyöngeségemet. Mindent engedelmességből!”

A tisztelendő alapító később is gyakran meglátogatta a nővéreket, szívesen fogadta őket, és tanáccsal és tettel mindig mellettük állott.

Közben főtisztelendő Del Frate Celesztin tivoli püspök is jóváhagyta a nővérek életszabályzatát.

Így új ág fakadt az egyháznak mindig ifjú ősi fáján, amelynek az volt Istentől kijelölt hivatása, hogy életet, szeretetet, áldást vigyen mindenhová a jóakarató embereknek.

³ Eleinte a nővérek is a Katolikus Tanítótársulat, olaszul: Societa Cattolica Istruttiva, rövidítve S. C. I. nevet viselték. Azonban 1893-ban Mária nővér ezt írja naplójába: „A mi drága társulatunk más nevet kap, még pedig ezt a szép elnevezést: Az Isteni Üdvözítőről nevezett Társulat. Nagyon örülök ennek, és hálát adok Istennek ezért a névért, amely közelebb vezet minket az Üdvözítőhöz.” Amikor azután a társulat férfia 1894-ben véglegesen felvette az Isteni Üdvözítő Társasága nevet, ez a nővérekre is vonatkozott. Pár évvel később azonban elnevezésük az „Isteni Üdvözítő Társulatának Nővérei”, illetőleg az „Isteni Üdvözítő Nővérei”, latinul „Sorores Divini Salvatoris”, rövidítve Sor. D. S. vagy egyszerűen „Salvator-nővérek” lett.

VII. Szerzetesnő és főnöknő

A Szeplőtelen Fogantatás ünnepén történt beöltözés napja volt tulajdonképpen az Isteni Üdvözítő Nővérei társulatának alapítási napja. Az ifjú társulatnak Tivoliban egy régi kamalduli kolostort jelöltek ki lakásul. Szegénység volt az egyedüli dísz és berendezése ennek a háznak. A nővérek minden erővel hozzáálltak, hogy a megkezdett művet továbbfejlesszék. Minden nehézséget, akadályt férfias bátorsággal küzdöttek le. A háznak erélyes főnöknője mindenben jó példával járt elől. A sokféle gond nem vette el bátorságát; jól tudta ugyanis, hogyha a maguk részéről mindent megtesznek, az isteni Gondviselés pótolja a hiányt. Ezért szegénységükben is boldogok voltak. Ezt csak azok tudják megérteni, akik legnagyobb kitüntetésnek tekintik, ha a szegényes élet áldozataiban és nélkülözéseiben Üdvözítőjükhöz hasonlókká válhatnak. Természetesen érezték ennek az áldozatnak nehézségét, és Mária anya szívének sokszor kellett tapasztalnia, hogy a reá bízott nővérek gyakran még a legszükségesebbet is nélkülözik. Mégis örült, hogy művét ilyen szegénység alapján építhette fel, mert így még inkább kitűnt a jó Istennek nyilvánvaló segítsége, és az ifjú társulat a szegénység szellemében fejlődhetett. Szinte szembetűnően látszott művén a jó Isten áldása. Azok a lelkek, akik teljesen Istennek adják magukat, győzelmet aratnak. „In Deo meo transgrediar muros.” Isten erejével még a falakat is átlépek. Ő maga mindennél többre becsülte a szegénységet. Attól az órától kezdődően, hogy mint a család örököse nővére javára az örökségről lemondott, a szegénységet választotta élettársul. Sohasem lett hűtlen hozzá. Csak a valóban nélkülözhetetlen dolgokat vette igénybe. Szíve mindig ment volt az anyagiakhoz való ragaszkodástól. Cellája is lelkületének megfelelően volt berendezve. Semmi sem volt ott, ami a kényelmet szolgálta volna. Egyszerű szekrény, szegényes ágy, íróasztal, egy pár szék, a legszükségesebb könyvek és ruhák: ez volt az egész.

Minden alkalommal kitűnt a szegénységhez való vonzódása. Sohasem akart magának valami újat venni, amíg a régit teljesen el nem használta. Ebben a tisztelendő alapítóhoz hasonlított, akinek az ócska reverendáját titokban kellett újjal kicserélni. Nemcsak magasztalta a szegénységét, hanem önmagán gyakorolta is. Ennek a szent szegénységnek a szeretete mind jobban és jobban elszakította a földi dolgoktól, és megszerezte neki az Isten gyermekeinek boldog öntudatát. Az ilyen lelkek akadálytalanul röpködnek a magasságok felé, és már itt a földön élvezik azt a derűs, csendes boldogságot, amelyet az Üdvözítő a nyolc boldogságban ígér: Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. Igen, mert aki a földi dolgok bilincseiből kiszabadította a szívét, aki minden mulandót megvet, az, amennyire ez már itt a földön lehetséges, az Istenben él, az Istenben való élet pedig a választottak boldogsága az égben.

Alighogy berendezkedtek a nővérek új otthonukban, arra törekedtek, hogy az édes Üdvözítő mielőbb közöttük lehessen, és megoszthassák vele szegénységüket és gondjaikat. Sajnos ez a vágyuk nem teljesülhetett mindjárt, s ezért a nővéreknek a közeli ferencendi templomba kellett járniuk. Itt nem szívesen nézték, hogy a mindennapi szentmise alatt az Oltáriszentséget magukhoz vegyék. Mária anya erre vonatkozólag ezt jegyzi fel: „Kár, hogy megnehezítik a gyakori szentáldozást. Remélem, ezek a nehézségek mielőbb arra segítenek bennünket, hogy a saját házunkban hallgathassunk szentmisét. Minden kereszt üdvös!” De csak 1892-ben teljesedett ez a vágyuk. Egy nagyobb szobát kápolnává alakítottak át, és a püspöki hatóság engedélyével a Salvator nővérek első házába bevonult a szentségi Jézus. Valóban örömnapp volt a kis közösség számára ez a nap, amelytől kezdődően oly közel lehettek ahhoz, akinek eljegyezték magukat, akiért élni, áldozatot hozni és szenvedni akartak.

Milyen gyakran térdelt itt a jó Isten előtt egész éjszakákon imádságba merülten Mária anya, hogy ügyeit előadja, és gondjaiban kisírja magát! Ezt csak a szentségi Jézus tudja. A

mindennapi szentmise és az istentiszteletek végzését az egyik Salvator atya vállalta, akiknek szintén volt kollégiumuk Tivoliban. Ezzel egy időben bevezették a közös karimát is, és így ismét felhangzott a rég felszentelt helyen Isten magasztalása és dicsérete.

Lassanként újabb kérelmezők nyertek felvételt Németországból, Svájcából és Olaszországból. Megpróbáltatások, szenvedések, amint az minden rendalapításnál előfordul, Mária anyát sem kímélték meg. A kis palánta azonban megerősödött, és két év múlva húsz, újabb négy év múlva kilencvenre emelkedett a társulat nővéreinek száma.

Nagyon súlyos csapást hozott az ifjú társaságra az 1894. év, amikor tífusz tört ki a rendházban, és egy pár nap alatt hét, nagy reményekre jogosító ifjú nővért ragadott el. Ez természetesen nagy fájdalmat okozott a főnöknő szívének. Sőt olyan hírek is jártak, hogy a járvány miatt a rendházat is bezárják. Akiket a jó Isten szeret, azoknak minden javukra válik. Ezzel ugyanis a rég óhajtott terv valósult meg, hogy tudniillik az anyaház Tivoliból Rómába kerüljön.

Mindjárt a betegség kitörése után az egészséges, de gyenge szervezetű nővéreket, hogy a betegséget meg ne kapják, Rómába kellett áttelepíteni. Itt éppen alkalom kínálkozott egy megfelelő ház kibérelésére. Később a társulat a Janiculus alján egy még megfelelőbb és tágasabb épületet vásárolt. Ez lett a társulat anyaháza, amíg a világháború 1915-ben a nővéreket annak elhagyására nem kényszerítette.

A Rómába való átköltözés után a nővérek száma állandóan emelkedett, és nemsokára a legkülönbözőbb működési körök nyíltak meg számukra még Amerikában és Ázsiában is. Mária anyja azonban elsősorban arra törekedett, hogy társulata az igazi szerzetesi szellemben

megerősödjék, ő maga attól a pillanattól kezdve, hogy Tivoliban a tisztelendő alapító kezéből a szerzetesi ruhát átvette, lelke mélyéig szerzetesnő lett. Magas természetnek tiszteletet parancsoló megjelenését még fokozta viselkedése és egész fellépése. Mélyen vallásos lelkülete és nagy műveltsége kedves alázatossággal párosulva mindenkinek épülésére szolgált. Számottevő egyéniségek, akikkel csak néhány pillanatig érintkezett, így nyilatkoztak róla: „Igazi nagy nő; kiválóan erényes és jámbor nő.”

Lelkileányainak ilyenformán a legjobb példával járt elől. A myllendonki kastély egykori úrnője, aki a szent szegénység erényét szinte tökéletes módon gyakorolta, mindenkire, aki abban a szerencsében részesült, hogy vele érintkezhetett, nagy hatással volt. Ezenkívül Mária anya a szent szabályok iránt való engedelmisség erényét is nagyra becsülte, mert azokat a legnagyobb pontossággal tartotta és tartatta meg. Ez azonban nem volt holt engedelmisség, hanem hitből élő, lelkes, örömteljes és feltétlen odaadás, amely csodákat művel. Jól tudta, hogy a szerzetesi életben csak azok találják meg az igazi, tiszta, tartós boldogságot, akik a hit szemével nézik az engedelmisség parancsát. Ez képesíti ugyanis az embert arra, hogy az előljárók intézkedésében Isten parancsát és akaratát ismerje fel. Ezért tehát az igazi szerzetes nagysága az engedelmisségben áll. Azok szívében ugyanis, akik akaratukat és magukat engedelmesen alávetik más akaratának, a legszebb tulajdonságok fejlődnek ki. Az ilyen ember mindig győzedelmeskedik, és naponta meghozza Istennek a kedves áldozatot: „Az engedelmisség kedvesebb Isten előtt, mint az áldozat.” Mivel erről meg volt győződve Mária anya, mindig szívesen engedelmeskedett az alapító rendeletének és utasításainak. Mindig számot adott neki mindenről, amit tett, és ami a rendházban történt. Gyermeki alázatossággal fogadta utasításait, és a legcsekélyebb dolgot sem tette tudta és beleegyezése nélkül. Teljesen téves volna azonban az a feltevés, hogy Mária anya nem érezte volna mélyen és tartósan, hogy az engedelmisség milyen áldozatot követel, de erélyes lelkülete hősiiesen legyőzte a támadó nehézségeket, önkaratának nagylelkű legyőzésével hozta meg az engedelmisség áldozatát. Ebben tűnik ki leginkább ennek a szerzetes nővérnek szerzetesi lelkülete. Szent Teréznek jogos nézete szerint azokat a lelkeket, akik arra hivatottak, hogy a tökéletesség útján jelentős előhaladást mutassanak fel, éppen arról lehet felismerni, hogy hogyan engedik vezetetni magukat. Hogy azonban az akaratnak erre a feláldozására képes legyen, állandóan gyakorolta az önmegtagadás és lemondás erényét. „Annyira fogsz előre haladni, amennyire legyőzöd önmagad.” (Krisztus követése) Nagyon jól tudta, hogy az önmagunk gyengeségeivel szemben folytatott harcot csak a külső és belső önmegtagadás segítségével lehet győzelemre vinni. Meg volt győződve róla, hogy a parancsok és szabályok pontos megtartása csak úgy lehetséges, ha az ember önmagát tőri meg, és ha nemcsak a tiltott örömeiket tagadja meg magától, hanem bizonyos fokig még a megengedett örömeikről is lemond. Jól tudta, hogy a tisztaság liliomát csakis úgy lehet sértetlenül megőrizni, ha a szigorú önmegtagadás töviseivel vesszük körül. Ezért egész élete a legkülönfélébb önmegtagadások sorozata volt.

Éppen ezért értett különösen ahhoz is, hogy a fiatal lelkeket a szerzetesi élet számára nevelje; áldozatot és önmegtagadást követelt tőlük; nevelési módszere józan, egészséges, kényeztetés nélküli volt; szigorúan és határozottan feddett, de mindig keménység és keserűség nélkül. „Azért léptünk be a rendbe, hogy magunkat teljesen a társulat szolgálatára ajánljuk. A kolostorban teljesen el kell feledkeznünk önmagunkról, hogy egészen másoknak szolgáljunk. Minél inkább megtisztul a lélek az önzéstől, annál fogékonyabbá válik az Isten kegyelmére.” Lehet, hogy egyik-másik nővér az ő szavait és intézkedéseit közbe-közbe nagyon keménynek találta, a mélyebben látó szem azonban csakhamar észrevette, hogy ez a jól átgondolt módszer alapjában véve szeretetből fakadt, amely mindig csak a lelkek javát nézte. Ilyen szavakkal szokta igazolni magát: „Nem engedhetem meg, hogy az örökkévalóságban valaha is szemrehányást tegyetek nekem, hogy nem adtam volna elég alkalmat az alázatosság és önmegtagadás gyakorlására.”

A rendi szabályoknak pontos megtartását nagyon szíven viselte, hiszen reggeltől estig ezekben nyilatkozik meg a jó Isten akarata. Ezért a nővérektől gyors és szíves engedelmisséget követelt, azonban távol volt attól, hogy a törvény betűjéhez rabszolga módon ragaszkodják, és ezért mindig belátást és szeretetet tanúsított, valahányszor erre szükség volt, és ezt jónak látta. Mater Máriának mint főnöknőnek kötelessége volt, hogy a nővéreket rendszeresen összehívja, és ilyenkor az erények követésére buzdítsa őket, cselekedeteiket megbírálja, a hanyagokat megfeddje, a szabályszegőket büntesse. Az alázatos főnöknő számára mindig nehéz óra volt ez, mert szívesebben vádolta magát, minthogy ő adjon intelmeket. Mégis megragadóak voltak egyszerű, isten- és felebaráti szeretetből fakadó szavai, amelyeket német és olasz nyelven intézett ilyenkor a nővérekhez. Szavainál is jobban hatott azonban példája, úgy, hogy a nővérek nemcsak különös tisztelettel, hanem nagy bizalommal is tekintettek reá. Minden gondjukkal és nehézségükkel hozzá mentek, és egy sem távozott cellájából vigasz nélkül.

Nemes, melegen érző, körültekintő édesanyai szíve volt, tele szeretettel és jóakaró megértéssel lelkigyermekai iránt. Úgy akarta, hogy a szeretet szent köteléke tartsa őket össze, és ezért osztozott minden örömeikben és fájdalmukban. Ennek a szeretetnek legértékesebb gyümölcse a béke, amely a szerzetesi életet oly széppé és kellemessé teszi. Különösen kedvelte a gyermekien egyszerű vidámságot az üdülés óráiban, de ünnepélyes alkalmakkor is. Nem tűrte, hogy valaki búskomor legyen, vagy a fejét lógassa. Amikor egy-egy útjáról hazatért, boldogan és szívesen ült le a nővérek közé, és elbeszélte úti élményeit. Ha befejezte, jóságosan így szólt: „Kérdezzetek csak, ha még valamit tudni szeretnétek.” És készségesen válaszolt a kérdésekre.

Fáradhatatlan tevékenysége minden lelki gyermeke számára utánzásra méltó példa volt. Egy alkalommal, amikor már a hetvenedik évét is túlhaladta, fáradtan és agyon-dolgozottan érkezett meg a tivoli újoncházba. Aggódva mondták a nővérek: „De tisztelendő anya, egyszer már mégis pihenje ki magát pár napra!” Erre erélyesen felemelkedett és így szólt: „Én pihenni? Majd a sírban fogom kipihenni magam.”

Gyakran emlékeznek vissza azok a nővérek, akik oly szerencsések voltak, hogy az ő nevelése és vezetése alatt állhattak, azokra az alkalmakra, amelyeket a tisztelendő anya szívesen használt fel arra, hogy őket az alázatosság és engedelmisség erényében gyakoroltassa. Egy alkalommal például egy fiatal nővér kíséretében Szent Rókus ünnepén a szent tiszteletére emelt templomba ment. A legméltóságosabb Oltáriszentség éppen ki volt téve, hogy a hívek imádják, és a templom tele volt hívekkel. A tisztelendő anya előre ment az oltár közelébe. Miután egy ideig térden állva imádkozott, így szólt a mellette levő nővérhez: „Menjen be a sekrestyébe, és kérjen egy Szent Rókus ábrázoló szentképet.” A nővér engedelmesen felállott, besietett a sekrestyébe, és kért egy szentképet. Örömmel vitte oda a tisztelendő anyának, aki azt át is vette, azonban rögtön megkérdezte: „Hát az öné hol van?” „Csak egyet kértem”, volt a válasz. „Akkor menjen be ismét, és kérjen magának is.” Nehéz szívvel ment be a térdelő hívek között újból a sekrestyébe, és ott kért még egy szentképet. Amikor visszatért, és megmutatta azt a tisztelendő anyának, az nagyon meg volt elégedve a nővér engedelmisségével.

Egy másik alkalommal a tisztelendő anya egy csomag szentképet hozott haza, amely a szenvedő Üdvözítőt ábrázolta. Ebéd után osztogatni kezdett belőle egyet-egyet a nővéreknek. A nővérek gyermeki örömmel vették körül és kérték: „Én is kérek, tisztelendő anya, én is kérek egyet”. Az egyik nővér, aki kissé távolabb éppen a többi nővér asztalkendőjének összeszedésével volt elfoglalva, látta ezt, és azt gondolta magában: Na, egy képért én bizony nem tolongok, nem könyörgök. De mi történt! Abban a pillanatban ráemelte tekintetét, és így szólt: „Hát ön büszke porosz, jöjjön csak ide, térdeljen le, és kérjen egy szentképet.” Megalázva ment oda a nővér, és sietve kért egy képet. Oly sok év után még ma is kegyelettel őrzi azt.

Sokszor hangsúlyozta a nővérek előtt a lelki egyszerűséget, az Isten gyermekeinek egyszerűségét. „Beszédetek legyen: igen, igen; nem, nem”, idézte gyakran az Úr Jézus szavát. Azonkívül gyakran buzdította őket ezekkel a szavakkal: „Immer heiter, Gott hilft weiter, wenn

wir nur guten Willen haben”. „Csak mindig vidáman, és a jó Isten továbbra is megsegít, ha meg van bennünk a jóakarát”.

Üdülés közben vidáman és épületesen elbeszélgetett a fiatal nővérekkel is. Egy ízben szóba került az officium imádkozása. Ezzel kapcsolatban egyszer csak váratlanul azt kérdezte a mellette ülő nővértől: „No, és az officium melyik helye tetszik önnek legjobban?” „Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo, Domine: quoniam bonum est. Szívesen mutatom be áldozatomat, és magasztalom nevedet, Uram, mert ez jó”, – válaszolta a nővér. Az én legkedvesebb mondatom pedig ez, – mondotta a tisztelendő anya: „Laqueus contritus est, et nos liberati sumus. A háló szétszakadt, és mi megszabadultunk”.

Valóban szabad volt a szíve-lelke, Istennek valóságos égő, áldozati oltára!

VIII. A társulat elterjedése

Eddig Mater Máriának főcélja volt a társulat belső megerősítése, amit komoly lelkiéletre való neveléssel, tanulmányok végeztetésével és különböző házimunkák gyakorlásával iparkodott megvalósítani, hogy a nővérek a jövő követelményeinek meg tudjanak felelni. Most pedig, mivel a nővérek száma állandóan növekedett, leányházak alapítására is kellett törekednie. Ezzel újabb gondok neheztedek reá. Azonban áldozatos lelkülete, a keresztről való szeretete arra ösztönözték, hogy minden erejét fenntartás nélkül Isten szolgálatába állítsa. Mivel a társulat női ága az önmegszentelés mellett a Salvator atyák munkájának támogatására alakult, ennek a hivatásnak is meg kellett most már felelniük. 1899-ben a Szentszék az Isteni Üdvözítő Társulatára bízta az asszami pogány missziót, és így most már sürgősen szükség volt a nővérek segítségére a leányifjúság nevelésénél, és egyéb jótékony munkában. Így nyílt meg számukra a tér a missziókban való áldozatos tevékenységre. Itt létesült az Isteni Üdvözítő Nővéreinek első leányháza. Már 1890. december 10-én elindíhatta az első nővéreket a messze India felé. Hosszú, fáradságos utazás után január közepén érkeztek meg Shillongba, az asszami misszió középpontjába. A legnagyobb szegénység várt itt reájuk, de a Mater Mária iskolájában megedzetten hősi lélekkel viseltek el minden áldozatot és nehézséget.

Mária anyja erre vonatkozóan ezeket írja naplójában: „December 10-én tartottuk meghatóan egyszerű módon házi kápolnánkban a Kelet-Indiába küldött három missziós nővér búcsúztatási ünnepélyét. Rövid beszédet mondtam, és buzdítottam a nővéreket, hogy egyedül Istenért hozzák meg az áldozatot. Erre elénekeltük az Ave Maris stella-t, és egyenként elbúcsúztunk. Ezután elkísértem a három nővért Rómába, ahonnan három felszentelt pappal és három laikus testvérrel együtt útra keltek az indiai Asszam felé. Elutazás előtt a misszionáriusok és misszionáriusnők a tisztelendő alapító vezetésével kihallgatáson jelentek meg a Szentatyánál, XIII. Leó pápánál, amelyen én is jelen lehettem. A Szentatya láthatóan örült, és mindnyájunkra áldását adta. Utána Simeoni és Jacobini bíborosok előtt jelentek meg. Este a nővérekkel együtt jelen voltam a főtisztelendő missziós atyák búcsúztatásán is rendházuk kápolnájában. A tisztelendő alapító atya mindegyiknek egy feszületet adott, és szép beszédet mondott nekik az Egyház iránt való szeretetről, a szerzetesi lelkületről és a Boldogságos Szent Szűzhöz való ragaszkodásról. Azután még egy búcsúszó, még egy kézszerítés, és első misszionáriusaink beszálltak a már készen álló kocsikba, hogy az állomásra menjenek.

Megérkezésük után a nővérek hozzáláttak munkájukhoz, amely egyelőre az angol nyelv tanulásából és a betegek ápolásából állott. Emellett teljes odaadással megkezdték a bennszülöttek nyelvének elsajátítását, és amint úgy-ahogy meg tudták értetni magukat, tevékenységüket a szomszédos falvakra is kiterjesztették. 1893-ban árvaházat nyitottak. Ezt követte a kórház, az aggok menedékházának és a szegények gyógyszertárának felállítása. Ugyancsak ők gondoskodtak a templom tisztántartásáról és díszítéséről, valamint az egyházi ruhák mosásáról is.

1895-ben megnyílt a második leányház is Shellában. Sajnos, az itteni főnöknő rövidesen megbetegedett, és Shillongba kellett őt szállítani. Háromheti betegség után a jó Isten magához szólította. Ez nagy csapás volt a nővérekre. Ennek ellenére is kitartóan dolgoztak tovább, és 1897 március havában minthogy már újabb nővérek is jöttek a missziókba, Raliangban egy harmadik leányházat is alapítottak. Erős lélekkel fogtak a munkához, és készségesen vállalták azokat az áldozatokat, amelyeket az ilyen missziós állomások alapítása követel. Az a gondolat, hogy mint Salvator nővérek az Üdvözítő országának terjesztésén és a lelkek üdvözítésén dolgozhatnak, bátorságot és bizalmat öntött beléjük, és minden nehézségen átgátolta őket. *Divinorum divinissimum animas salvare.* Az isteni dolgok között is a legistenibb a lelkek

üdvözítése – mondja egy egyházatya. Még körülbelül három hónapig zavartalanul folyt a munkájuk.

1895. június 1-én délután 5 óra körül történt, hogy hirtelenül megrendült a föld, és olyan borzalmas földrengés következett be, amelynél szörnyűbbet alig lehet elképzelni. Percek alatt házak omoltak össze, a hegyekről nehéz szikladarabok zuhantak le, sűrű porfelhő töltötte be a levegőt, a föld több helyen megnyílt, és még egy ideig úgy rengett, hogy nem lehetett a lábom megállni. Amikor a katasztrófa elmúlt, szörnyű pusztulás képe tárult fel. A nővérek otthona megsemmisült. A shellai misszióstelepet a községgel együtt mintha a föld nyelte volna el. Csodával határos, hogy a nővérek megmentették életüket. A földrengést tartós felhőszakadás követte. A nővérek a bennszülöttek sátraiban találtak menedéket, és itt tengették életüket a legnagyobb nélkülözés közt. Nemsokára láz tört ki rajtuk, és a lakás és élelem nélkülözéséhez még sok egyéb szenvedés is járult. Mégis kitartottak, és a szenvedések és megpróbáltatások közt is magasztalták Istent, bár többen közülük halálos betegség csíráját szerezték meg ekkor maguknak. Isten ezért kegyelmének sugarait árasztotta az áldozatos élet e hősiességére. A misszió a súlyos csapás után újból talpra állott. A shellai nővérek átvették a laitkynsewi missziós állomást, ahol törhetetlen bátorsággal folytatták nehéz munkájukat. Az egyes missziós állomások működési köre szemmel láthatóan egyre bővült, és mindig jobban és jobban megnyerték a bennszülött khasi lakosság szeretetét és bizalmát, valamint az angol hatóságok nagyrabecsülését. 1913-ban Shillongban bennszülött leányok számára iskolát nyitottak meg, amely csakhamar közkeveltségnek örvendett. Mind jobban és jobban felvirágozott a missziós élet az egyes állomásokon; ifjúsági egyletek és leánykongregációk alakultak, sőt már a bennszülött nővérek nevelése is megkezdődött, amikor kitört a világháború, és az összes német misszionáriusokat és misszionáriusnőket kiutasították az országból. Huszonöt évi működés után a szegény bennszülött lakosság könnyei és áldásai között nehéz szívvel hagyták el a nővérek a számukra oly kedvessé vált működési területet, hogy Európába hajózzanak.

Isten dicsőségére és a lelkek üdvére új működési tér nyílt már 1893-ban Mater Mária számára. Az Equadorban levő portoviejói (Dél-Amerika) főtisztelendő püspök úr azzal a sürgető kérelemmel fordult hozzá, hogy a vallásos élet fokozására, a leányifjúság nevelésére, valamint a szegény betegek és elhagyottak gondozására nővéreket küldjön. Nagy volt az öröme, hogy új nővéreket küldhet az Úr szőlőjébe, de ezzel új gondok is neheztedek vállára. Mária anya azonban az új művet is Isten oltalmába ajánlotta, és már 1893. augusztus 11-én öt nővér indult útra bátorító, szívélyes búcsúszavai után a többi nővér imádságaitól kísérve Dél-Amerika felé. A missziós kereszt azonban, amelyet a búcsúzáskor a kezükbe adtak, és amelybe nehéz óráikban bizalmukat kellett helyezniük, csakhamar éreztette hatását. Már az odautazás is megpróbáltatással járt. Az egyik nővér, aki különösen vágyódott, hogy Dél-Amerikában, Limai Szent Róza hazájában működjék, és ott haljon meg, nagy örömmel követte a szent engedelmesség hívó szavát. Azonban mielőtt elérte volna vágyainak országát, máris alkalma nyílt, hogy védőszentjéhez a szenvedésben is hasonlóvá váljék. Már a hajón súlyosan megbetegedett, és útját Kartagénában (Columbia) meg kellett szakítania. Miután felépült, tovább utazott Portoviejóba, ahová négy nővér már egy hónappal előbb megérkezett. Azonban már 1894. október 16-án áldozatul kellett hoznia életét Istennek és a misszióknak. A többi négy nővér először Esmeraldas városában kezdte meg tanítói működését, később azonban a főtisztelendő püspök úr Monte Christi és Atacamas állomásokra osztotta be őket. A kormány még az állami iskolában is reájuk bízta a tanítást, azonban már 1895-ben a többi szerzetesekkel, világi papokkal és magával a püspökkel együtt áldozatul estek az üldözésnek. Forradalom tört ki, és életüket csak meneküléssel menthették meg. Sok megpróbáltatás után 1895 vége felé érkeztek vissza az anyaházba.

Nagyon szépen és találóan mondja egy német költő:

*Dicső meghalni hazánknak szent igazáért,
S vérét bár ontá, él még a hősi halott.
Ámde dicsőbb a nővér irgalmas hősiei lelke,
Ki szereti Istent s emberért adja magát.*

Ezek a csapások azonban korántsem kedvetlenülítették el Mater Máriát, aki nyugodtan haladt tovább a maga útján. Az a vigasztaló gondolat, hogy a keresztsben van üdvösség és áldás, mindig új erőt adott neki. Mindig az Isten kezében érezte magát, akinek akarata nélkül semmi sem történik a világon, és aki mindent javunkra fordít, ha az ember az ő bölcs, de titkos szándékai előtt alázattal meghajol. A társulat alapításától kezdve eléggé tapasztalhatta, hogy Isten művei a kereszts árnyékában fejlődnek, hogy a búzaszemnek előbb meg kell hálnia, és a tél viharainak kell átzúgnia felette, hogy azután növekedhessen és kalászt teremhessen.

Fáradhatatlanul dolgozott a társulat belső kifejlesztésén, hogy egyrészt a nővéreknek alapos kiképzést adjon, másrészt pedig, hogy a szerzetesi életet otthonossá tegye. Azt akarta ugyanis, hogy a szerzetesi élet kárpótolja a nővéreket mindazért, amit otthon Istenért elhagytak. Már 1895-ben történt, hogy Katzer milwaukee-i érsek egy római tartózkodása alatt azzal a kéréssel fordult P. Jordánhoz, a társulat alapítójához, hogy engedjen át neki nővéreket házi ambuláns betegek ápolására, mert Milwaukee-ban nagy szükség van rájuk. Mater Máriával való érett megfontolás és tanácskozás után úgy határoztak, hogy vállalják ezt a nemcsak nehéz, hanem bizonyos veszélyekkel is járó munkakört. Egyelőre csak három nővér kelt útra Amerikába.

Elutazásuk előtt Mária anyával együtt őszentsége, XIII. Leó pápa kegyesen magánkihallgatáson fogadta őket. A szentatya szerető jósággal beszélgetett velük, és munkájukra apostoli áldását adta. Június 22-én szálltak hajóra Antwerpenben és július 2-án amerikai partra értek; két nappal később pedig megérkeztek Milwaukee-ba. Itt is a legnagyobb nehézségek között kellett munkájukat megkezdeniük. Az első nehézségek leküzdését azonban szinte nem is álmodott fellendülés követte. Mater Mária örvendező szívvel adott hálát Istennek, hogy lelkieleányainak munkáját és áldozatosságát Isten áldása kíséri. Ezután már gyorsan terjedt el az új világban a társulat, úgy, hogy 1907-ben Mária anya halálakor már hét házuk volt Amerikában. Ez a szám ma már tizenhétre emelkedett. Ezek között van több saját nagy kórház a legújabb kor minden kényelmével berendezetten. E kórházaknak mind a másvallásúak, mind a katolikusok között nagyon jó hírük van, és évről-évre növekvő keresettségnek örvendenek. Most már az Isteni Üdvözítő Nővérei külön amerikai rendtartományt alkotnak. És ma már nemcsak betegápolásra terjed ki az ottani nővérek működése, hanem az ifjúság oktatása és nevelése terén is nagy eredménnyel tevékenykednek. Milwaukee, a provincia bölcsője a tartományfőnöknő székhelye. Ugyanitt van az újoncház az utánpótlás biztosítására. Jelenleg körülbelül hetven nővér van a milwaukee-i házban, akiknek egy része azonban tanulmányait végzi.

Ezenkívül Mária anya Olaszországban, Ausztriában, Magyarországon és Belgiumban is több új házat alapított. Ezek is a kicsiny kezdet, szegénység és nélkülözés után mind a legszebb virágzásnak indultak, és manapság már két tartományt alkotnak, egyenként tizenhárom, illetve tizenkét rendházzal, amihez még a belga komisszáriátus járul öt házzal.

Bár a világháború a Belgiumban működő német nővéreket kiűzte, azonban a háború után újból visszatérhettek, és nagy kedveltségnek örvendenek. Különösen a Hasseltben felállított klinikának van az orvosok és a közönség körében nagy becsülete.

Mater Mária lelkieleányainak, amikor új munkaterületre küldte őket, nem adhatott pénzt és egyéb földi javakat, de adott nekik hívő lelkületet, áldozatkészséget, Istenben való bizalmat. Imádságai és áldozatai kísérték őket, és Isten áldását esdették le munkájukra.

Sajnos, Mária anya nem érthette meg, hogy társulatának hazája földjében való meggyökeresedését meglássa. Csak 1916-ban kezdhették meg a Salvator nővérek működésüket

Németországban. Pár év alatt öröndetes módon itt is elterjedt a társulat. Ma már 22 háza van, amelyek közül több nagyon szépen virágzik.

A Salvator nővérek anyaháza Rómában

IX. Utolsó évei és boldog halála

A Salvator nővérek ifjú társulata lassanként olyan fává fejlődött, amely áldást hozó ágait mind messzebb és messzebb terjesztette ki. Mater Máriának megvolt a nagy öröme és vigasztalása, hogy a távoli Indiában levő missziósállomásokon kívül 25 leányházat alapíthatott. Idős kora ellenére is önzetlen odaadással és eréllyel dolgozott a társulat fejlesztésén és terjesztésén. 1905 decemberében megtarthatta a római anyaházban az első általános káptalant. Ezen újra megerősítették általános főnöknői tisztségében. A káptalanon különböző országokból és munkaterületekről 22 nővér vett részt.

Egészségi állapota eddig, kisebb rosszulletektől eltekintve szinte állandóan jó volt. Sajnos ez a szerencsés állapot már nem tartott soká. 1906 elején súlyos betegség döntötte ágynak. Heves asztma gyötörte. Sokszor egész éjszakákat kellett nyitott ablak mellett töltenie gyötrően nehéz lélegzése miatt. Nemsokára mégis annyira felépült, hogy július elején még hivatalos látogatásra indulhatott Ausztria-Magyarországba. Azonban már nem tudott úgy dolgozni, ahogy szeretne volna. Ereje megtörött. 1907. január 2-án reggel erősebb asztmaroham érte utol, amely miatt szinte már a legrosszabbtól lehetett tartani. Ellátták a végső szentségekkel. A nővérek buzgó imája azonban újból kiesdekelte gyógyulását. Ez azonban sajnos már csak átmeneti volt. A gondos ápolás ellenére is a baj hol hosszabb, hol rövidebb időközökben megújult, és az egykor oly erős nőt lassanként felőrölte. Azonban még ez a sok szenvedés és beteg állapota sem akadályozta meg Mária anyát abban, hogy összeszedje magát, és teljesítse hivatásbeli kötelességét. Még akkor is ő végezte a felvételt, mint azelőtt, részt vett a kápolnában a beöltözési és fogadalomtételi ünnepeken, és ő küldött új nővéreket az egyes házakba. Mint azelőtt mindig, úgy most is az év folyamán előkelő látogatásokban volt része.

Minden energiája ellenére is érezte azonban, hogy testi ereje lassan, de következetesen elfogy. Annál szebben mutatkozott meg azonban belső lelki élete. A legméltóságosabb Oltáriszentség iránt való áhítata, amelyet már gyermekéveiben oly gyöngéden ápolt, mind mélyebb és izzóbb lett. A csendes tabernákulum előtt merített állandóan az élet fáradalmi és nehézségei között vigasztalást, itt keresett hát segítséget és erőt az aggkor és betegség napjaiban is. A szentségi Üdvözítő iránt való szeretetének és áhítatának emlékéül egy saját maga szerkesztette szép szentségi éneket hagyott örökségül a nővéreknek, amely ezekkel a szavakkal kezdődik: „Oh szeretetből elrejtőzt Istenség”.

Különös buzgósággal tisztelte a gyermek Jézust is, különösen a karácsonyi időszakban. Megható volt, amint boldog áhítatba merülten térdelt a karácsonyi jászol előtt, és gyermekien egyszerű szavakkal, bensőségesen beszélgetett az isteni Gyermekkel. Az Üdvözítő jászolánál magasztalta az Isten irgalmát, aki őt jegyesül választotta. Szóval és példájával lelki leányait is ugyanerre buzdította. Mennyire örült, hogy a szegénység, önmehtagadás, engedelmesség és kereszt útján a megtestesült Istent követhette. 1907 karácsony éjszakáján bekövetkezett halála is bizonyára a gyermek Jézusnak különös jutalma volt, amelyet hűséges tisztelőjének adott.

Egészen természetes, hogy Mater Mária a gyermek Jézus édesanyja, Szűz Mária és nevelőatyja Szent József iránt is gyengéd szeretettel viseltetett és őket az isteni Üdvözítő mellett a társulat fővédőszentjeiként tisztelte. Ugyancsak nagyon tisztelte az apostolokat, akiknek nevét is viselte.

Szűz Mária neve napján, amely az ő névnapja is volt, tartózkodott Mater Mária utoljára a nővérek körében. Ez időtől a szobájához volt láncolva, s mialatt a nővérek a messze országokban dolgoztak, ő mint egykor Mózes Nébo hegyén, imádkozott értük. Életének utolsó heteiben különösen sokat szenvedett. Neki is fel kellett mennie a szenvedések hegyére, a Golgotára, hogy ott rajta minden beteljesedjék. Itt kellett az utolsó kötelékeknek is

szétszakadniuk, amelyek Istenhez való jutását még megakadályozhatták. Isten beavatta őt a kereszt titkaiba, de egyúttal meg is ízleltette vele annak boldogságát.

A keresztben nemcsak annak keménységét és keserűségét érezte, hanem a hívő lélek édes örömét, és az ég felé törekvő szívnek hatalmas támaszát is. A költővel mondhatta:

Örömmel hordom keresztedet,
Meváltóm, édes Jézusom.
És látod, nem kérdezem: miért?
Ahogy van, úgy elfogadom.
Melyet ő hordott, szent keresztjét,
Viseled most! Ez mindent megmond.
Előtte hívőn meghajolok,
És csendben hallgatok...
Örömmel hordom keresztedet,
Meváltóm, édes Jézusom,
S oly könnyű s édes az nekem,
Mert te viselted válladon.
Melyet ő hordott, szent keresztjét,
Viseled most! Ez mindent megmond.
Előtte hívőn leborulok,
És csendben hallgatok...

Az érelmeszesedéshez, melyben már régóta szenvedett, agyhártyagyulladás is járult. A nagy, kínzó fájdalmak ellenére egész betegsége idején soha egy panaszszó sem hagyta el ajkát. Az ápolónővér erre vonatkozó kérdésére mindig ez volt a felelete: „Hála Istennek, hogy szenvedek.”

Bensőséges áhitattal vette fel gyakrabban a szentségeket, és Istennel való csendes beszélgetésben töltötte napjait. A türelemnek és az Isten akaratán való teljes megnyugvásnak volt példaképe. Pedig nagyon sokat szenvedett. Sokszor elvesztette az eszméletét; amint azonban a drága beteg időnkénti megnyilatkozásaiból következtetni lehetett, erős lelke mindig élénken dolgozott. Ha közben magához tért, mindig volt egy pár jóságos szava környezetéhez. Gyakran csókolta meg bensőséges áhitattal a feszületet és azt mondta ilyenkor: „Ez az én legjobb barátom... Legyen úgy, amint Isten akarja... Minden jól van, ó Jézusom!”

Nagy vigasztalására szolgált a szentatyának, X. Pius pápának különleges áldása, amelyet nyolc nappal halála előtt nyert meg; ugyancsak áldásban részesítette főtisztelendő Fischer Antal kölni bíborosérsek is. December 21-én őminenciájának Resphigi bíboros-vikáriusnak különös engedélyével a házi kápolnában egész nap ünnepélyes szentségimádást tartottak, hogy buzgó imádságban esdjék le a drága beteg számára a jó Isten kegyelmét és irgalmát. Hálásan fogadta Mater Mária, az Oltáriszentség buzgó tisztelője ezt a ritka kegyet, és szelíd mosoly jelezte efelett való nagy örömét. Sokszor jelentek meg betegágyánál résztvevő látogatók még a magas egyházi körökből is, hogy imádságukkal és áldásukkal támogassák.

December 23-án vette magához Mária anyja utoljára látható meghatottsággal, bánattal és megadással a szentségi Üdvözítőt. Vajon miről beszélgethetett vele ekkor, és mit kérhetett a maga és társulata számára az Úr Jézustól?

A szenvedés utolsó napja elérkezett. Míg fájdalmai a nap folyamán erősen fokozódtak, estefelé lassanként enyhülni kezdtek, úgy, hogy Mária anyja nyugodtan feküdt, sőt el is szunnyadt. Azután ismét felfigyelt azokra a röpimákra, amelyeket fülébe súgtak; örvendezve hallgatta, és szívből együtt imádkozta azokat.

Így érkezett meg 1907 karácsonyestéje. Éjfél körül az összes nővérek a kápolnába gyűltek össze, hogy az Úr Jézus születésének titkát hálás örvendezéssel ünnepeljék. Csak egy pár nővér örködött a drága anya betegágyánál.

Röviddel éjfél előtt az egyik nővér az öntudatlanul feküdni látszó betegnek ezt súgta a fülébe: „Tisztelendő anya, most jön a kis Jézus.” „Igen”, – suttogta meghatottan. Ez volt utolsó szava. Amikor a házi kápolnában az éjféli mise a vége felé közeledett, haláltusa nélkül csendesen elhunyt. A kis Jézus, akit egész életében oly nagyon szeretett, hazavitte őt az örök karácsonyi ünnepre.

Közel hetvenöt évet élt. Megbékéltető nyugalommal feküdt a koporsóban az agg szerzetesnő illatos virágok és pálmák között; nemes arcvonásain az erényeknek szentelt élet fénye ragyogott; oly boldog és átszellemült volt ez az arc, mintha csak ezeket a szavakat hallaná: „ Venisponsa Christi... Jöjj Krisztus jegyese, fogadd a koronát, amelyet az Úr készített neked.” Kívánsága szerint a „Campo Santo Teutonico”-n, a németek római temetőjében helyezték végső nyugalomra. Temetése Szent János ünnepén történt, amikor a Szent Péter dóm és az egész város harangjai éppen az Úrangyalára kondultak meg.

Így most már tevékeny, Istenben elrejtett élete után az örök város megszentelt földjében, a Szent Péter dóm árnyékában pihen. Béke, boldog béke leng a csendes sírhalom felett, amelyet egyszerű kereszt, rózsabokor és egy pálma díszítenek. Ez a sír szent hely minden Salvator nővér számára.

Ha ennek a nagy léleknek földi porhüvelyé szétesik is, el is porlad, szelleme azonban tovább él lelkileányaiban, akik az általa megkezdett munkát odaadó hivatásbeli hűséggel folytatják Isten dicsőségére és a lelkek javára. Legyen ő hatalmas közbenjárójuk az Isten trónjánál.

X. Mater Máriának lelkileányaihoz intézett végrendeletéből

...alázatos lélekkel remélem, hogy jó nővéreim sokat fognak értem imádkozni, és szent buzgósággal fognak igyekezni, hogy saját tökéletesítésükön munkálkodjanak, és mindig arra fognak törekedni, hogy az Isteni Üdvözítő Társasága alapítójának szellemében felebarátaik igazi javát szolgálják.

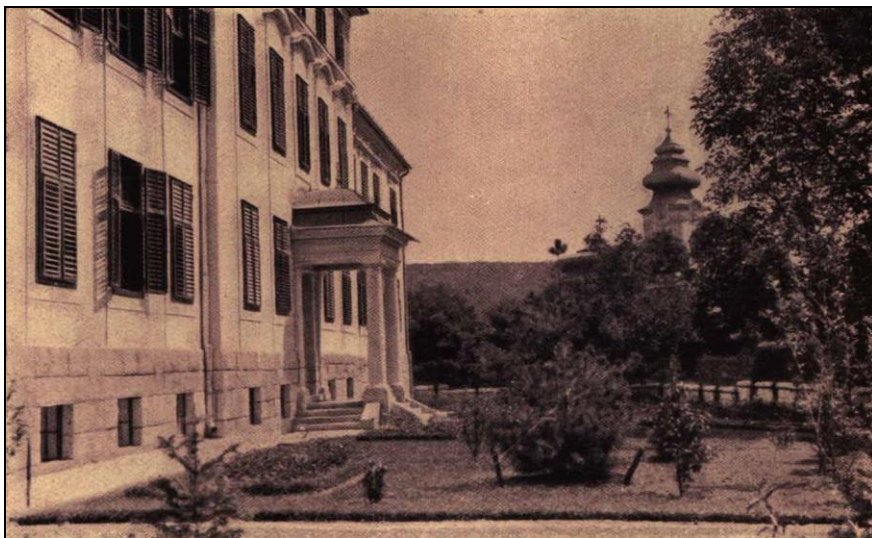
1903. augusztus 4.

XI. Az Istenben boldogult Mater Máriának jelmondata

„Da me posso nulla! – Con Dio posso tutto!
A Dio l'onore! – A me il disprezzo!”

„Magamtól semmire sem vagyok képes;
Istennel mindent megtehetek!
Az Istené a dicsőség, nekem jusson a megvetés!”

A Salvator nővérek újoncháza Máriaesnyőn

XII. Függetlenség

Az Isteni Üdvözítő Nővéreinek (Salvator Nővérek) társulata immár 47 éves múltra tekint vissza. A végleges pápai jóváhagyást 1926. április 29-én kapta meg. A társulat alapításától kezdve mindig arra törekedett, hogy kettős célját: tagjainak önmegszentelődését, és az apostolkodás művét a keresztény karitás különböző területein minden rendelkezésre álló eszközzel megvalósítsa.

Hány hajdon hagyta el szülőföldjét és családi otthonát, és mondott le a napsugaras jövőről, hogy ebben a társulatban, a tabernákulum árnyékában Krisztusban elrejtett életet éljen. És ez az élet, ha áldozatos is volt, de békét szerzett neki: a béke pedig a boldogság. Nem egy, már elköltözöttről lehet mondani: valóban szentéletű nővér volt. Az apostolkodás terén is megtette a társulat a magáét. Ez idő szerint 74 házban tevékenykednek a nővérek különféle téren, és az Isten áldása kíséri munkájukat. Még ennél is sokkal több jót tehetne a társulat, ha a nővérekben való hiány ebben nem akadályozná. Oh, bár minden lány, akihez az Úr hívó szótát intéz, megfogadná ezt! „Halljad leányom, és hajtsd ide füledet!” Boldog az a lélek, aki az Úr hívó szavát megéri és követi.

A Salvator Nővérek társulatába való belépés feltételei lényegükben a következők:

A kérelmezőnek jó erkölcsi bizonyítványokkal kell rendelkeznie és egészségesnek kell lennie. Kellő iskolázottsággal rendelkeznie, és életkora 30 éven alul legyen. A valamivel idősebbeket kivételképpen a rend általános főnöksége veheti fel, ha a folyamodó a többi feltételnek pontosan meg tud felelni. A fizetendő hozzájárulás és a hozomány külön megállapodás tárgya.

A társulatnak három csoportja van: jelöltek, újoncok és fogadalmas nővérek. Ha a kérelmező belép, előbb legkevesebb hathónapos próbaidőt kell kiállania. Itt ismeri meg a jelölt közelebbről a társulatot, és ezalatt állapítja meg a társulat, hogy megvan-e a szerzetesi hivatása és megfelel-e a társulatnak. Ha boldognak érzi magát hivatásában, és a társulat sem talál kifogást ellene, akkor következik a beöltözés, amellyel megkezdődik a 12 hónapig tartó noviciátus. A noviciátus a szerzetesi élet tavasza. Célja, hogy a jelöltet alaposabban bevezessék a lelkiéletbe és hogy további alkalmat adjon mindkét részen a megfontolásra. Ha a novícia megfelel a társulat követelményeinek, és önszántából határozza el magát a fogadalom letételére, akkor a noviciátus eltelté után egyelőre egyéves fogadalomtételre bocsátják. Ezt követi a társulat szellemében való további nevelése és kiképzése. A munkabeosztásnál tehetségét, hajlamait – házi- vagy kézimunka, nevelés, tanítás, vagy betegápolás – a lehetőség szerint figyelembe veszik. A szent fogadalmat még kétszer egy- egy évre, azután pedig három évre újítják meg. Ennek az időnek letelte után a nővért örökös fogadalomra lehet bocsátani.

Az Isteni Üdvözítő Nővérei társulatára vonatkozó közelebbi felvilágosítást szívesen ad az érdeklődőknek a Salvator Nővérek tartományfőnöknője, Budapest, VI., Huba u. 6. sz. Salvator Intézet. A felvétel ügyében is öhozzá, vagy a Salvator Nővérek általános főnöknőjéhez kell fordulni: Róma (144) Italia, Viale Gianicolense 77.

XIII. A társulatnak Magyarországon való letelepedése

1899. április 26-án küldte a tisztelendő anya Győry Terézia grófnő kívánságára az első két nővért a római anyaházból Budapestre. Működési helyükkül a főváros legszegényebb területét jelölték ki. A nővérek a magyar nyelv tanulása mellett bátran láttak hozzá a munkához: hétköznapiakon maguk köré gyűjtötték a leánygyermekeket, és kézimunkára tanították őket. Vasárnapokon pedig az iskolából kikerült felnőtt leányoknak magyarázták a katekizmust, és igyekeztek istenfélő, erkölcsös életre nevelni őket. A Csángó utcában egy nagyobb szoba szolgált erre a célra. Ugyanebben az épületben volt a nővérek egyszerű lakása is. Később már óvodát is nyithattak. Mindez azonban a legnagyobb szegénység és egyszerűség bélyegét viselte magán. Már az első év folyamán meglátogatta Mária anya az új települést. Buzdító szavai: „a szegény és szerény kezdeten van a jó Isten bőséges áldása”, a nővérek szívébe kitartó bátorságot, és Istenben való rendületlen bizalmat öntöttek.

Salvator Intézet

Maga a tisztelendő alapító, P. Jordan Ferenc átutazása alkalmával két ízben: 1901- és 1903-ban kereste fel kis telepüket. Amikor a szegényes otthont meglátta, összekulcsolta a kezét, és így szólt: „Itt együtt van Betlehem és Názáret! De bátorság, több mint negyven nővér fog majd Budapesten dolgozni.” Ez a jóvondolése máris beteljesedett.

A nővéreknek bizony sokat kellett küzdeniük, szegénységet, szükséget szenvedniük. Kétszer is kénytelenek voltak lakást változtatni, de végre a jó Isten segítségével, az egyházi hatóság és befolyásos jótevők támogatásával sikerült 1905-ben a VI., Huba utca 6. szám alatti telket megszerezniük. Még ugyanebben az évben megindult a kolostor építése, amelyet 1906 június 19-én főtisztelendő Kohl Medárd püspök úr, aki atyai jósággal és áldozatkészséggel segítette a nővérek munkáját, már fel is szentelhetett. Hála és öröm töltötte el ezen az ünnepen a nővérek szívét, és mindnyájukban égett az a hő kívánság, hogy tovább dolgozzanak Isten dicsőségére és a hívek javára.

Július 1-én újból megnyílt az óvoda, és szeptember 1-én főmagasságú és főtisztelendő Vaszary Kolos bíboros hercegprímás úr kegyes jóváhagyásával megkezdődött az elemi iskola működése is.

Mária anya halála után, 1908-ban első utódául a budapesti főnöknőt, Mater Vetter Ambróziát választották meg. Az új általános főnöknő a további munkát anyai szeretettel kísérte, és az építést nagyobb pénzüsszeggel támogatta. A következő éveket a magyar nővérek kiképzetésének munkája töltötte be, akik az Angolkisasszonyok tanítónőképzőjét látogatták. Az 1911. évben a második emelet épült a kolostorra.

A háború kitörésekor a nővérek tovább folytatták tanító munkájukat, és amellet a karitás egyesület támogatásával a háborúba vonultak gyermekei számára napközi otthont állítottak fel, ahol naponta 120 gyermek kapott ebédet.

A szülők kívánságára 1915-ben megnyílt a polgári leány-iskola. A növendékek száma pedig évről-évre gyarapodott.

A jó Istennek szinte kézzelfogható oltalma védte az intézetet a kommunizmus idején. Bár az épületben egy kommunista megbízott lakott, a nővérek zavartalanul folytathatták munkájukat, holott mindnyájan következetesen megtagadták a tanácsköztársaság rendeleteinek aláírásukkal való elismerését. Elmúlt ez a nehéz idő is.

Az új iskolai év 1919 szeptemberében megkezdődhetett. Azonban oly nagy volt a jelentkező gyermekek száma, hogy a ház túlságosan kicsinynek bizonyult. Ekkor az amerikai nővérek támogatásával kiépült a kolostor Angyalföldi utcai része. Ennek az épületrésznek és az új kápolnának felszentelését is főtisztelendő Kohl püspök úr végezte. Őmellette a szerzetnek régóta legőszintébb jóakarója és támogatója Breyer István győri megyéspüspök úr, akihez el nem múló gyermeki hála és kegyelet fűzi a társulat tagjait, és az intézet neveltjeit.

A kétéves kereskedelmi szaktanfolyam 1924-ben nyílt meg.

A ház újból kicsinnyé vált. 1926-ban sikerült a kolostorral szemben levő telket megvásárolni. A kultúrügyek lelkes támogatójának, Klebelsberg Kunó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek kegyes segítségével 1927-ben megkezdődhetett a Salvator Intézet modern iskolaépületének építkezése, amelyben óvoda, elemi és polgári leány-iskola, kereskedelmi szaktanfolyam és 1929 óta tanítónőképző működik. A Huba utca 6. szám alatti épület a kolostor és internátus céljaira szolgál.

A budapesti kolostor és iskola kiépítésével egy időben több működési kör is nyílt a Salvator nővérek számára, úgy hogy ez idő szerint Magyarországon az anyaházon kívül négy iskolában, egy kórházban, egy szegény-, egy árvaházban és több intézeti háztartásban működnek.

A társulat újoncháza a kedvelt kegyhelyen, Máriabesnyőn van. Itt nyerik az újoncnők a szerzetesi életre való előkészítést, hogy később egész lélekkel szentelhessék magukat a társulat ügyeinek.